

ВЕСТИ

юли - септември 2004

Електронно издание: www.irc.bg

Издание на
Европейския иновационен център

Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, Българска стопанска камара, Българска академия на науките

Съдържание

ИНОВАЦИИ

- Нови индустриални структури или дезиндустриализация? 3
В синхрон с пулса на иновациите . . . 4
Водещи представители на икономиката излагат пред министри приоритетите на малките и средните предприятия 6

НОВИ ТЕХНОЛОГИИ

- Метод за получаване на катионизирани вискозни влакна . . . 7
Нови високоефективни влакнестодървесни сорбенти за отстраняване на нефтени замърсявания 7

МЕЖДУНАРОДНИ СТАНДАРТИ

- Същност и приложение на европейските стандарти AVE и Eco-Text 100 9
Интегрирани системи за управление 16

ПРЕДЛАГАНИ ТЕХНОЛОГИИ 22

ТЪРСЕНИ ТЕХНОЛОГИИ 26

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ

- БАТЕК и интеграцията на българския текстил и облекло в европейските структури 29

ПРОЕКТИ

- Проект "ИТЕ" - към европейска интелигентна среда за текстилните предприятия 32
Проект "Насърчаване на българската конфекционна промишленост" - приложение на германската система за подпомагане на малките и средните предприятия . . . 33

НОВИ КНИГИ 35

ПРОЯВИ 36

УСЛУГИ 37

Тема на броя: текстил и конфекция

Нови индустриални структури или дезиндустриализация?

В най-новото си комюнике за индустриалната политика Европейската комисия изтъква непрекъснатите усилия за създаване на конкурентна среда за предприятията. Тя препоръчва опростяване на процедурите и намаляване на административните норми и конкретизира начините за набавяне на средства за преодоляване на най-големите бариери пред конкурентоспособността, както и постигнатите успехи по отношение на индустриалната конкурентоспособност.

Тъй като от сферата на производството изтичат ресурси към сферата на услугите, много често текущото реструктуриране на европейските предприятия погрешно се интерпретира като процес на дезиндустриализация.

В повечето случаи обаче става въпрос за резултатите от усилията на предприятията да се адаптират към новите условия, като иновират и залагат на нови технологии. Същевременно съществува опасност конкурентоспособността на развиващите се икономики в някои от трудопоглъщаемите пазари - например минното дело, корабостроенето, обувната и кожарската промишленост и текстила, да доведе до дезиндустриализация. Някои сектори в отделни държави членки са засегнати до такава степен, че са изправени пред ликвидация. Ситуацията често е неясна и това създава безпокойство на най-високо правителствено равнище: до каква степен дезиндустриализацията е проблем за Европейския съюз?

Актуалното политическо комюнике на Европейската комисия дава отговор на този въпрос, като същевременно насочва вниманието на вземащите решения върху значението на индустрията като двигател за разкриването на работни места, иновации и икономически растеж. Тъй като това съвпада с присъединяването на десетте нови държави членки, комюникето идва точно навреме, за да напомни за шансовете, които предлага разширяването на ЕС. То се опитва да оцени и да изследва обхвата и заплахата на дезиндустриализацията в Европа, да установи дали индустрията е готова да посрещне тези предизвикателства. В резултат на това Европейската комисия проучи как европейските политики в областта на търговията, данъчното облагане и конкуренцията, както и мерките за регионално развитие биха могли да се използват, за да се създаде атрактивна среда за европейската индустрия и нейното бъдещо развитие.

Политиката в действие

В комюникето се споменават различни мерки и инициативи, предприети по отношение на индустрията. Петер Зандлер, говорител на Европейската комисия за предприятията и информационното общество, обяснява трите основни послания. "На първо място, трябва да сме сигурни, че индустрията няма да бъде задущавана от административни норми. Съществу-

ват конкретни предложения за оценка на общия ефект от законите върху различни индустриални сектори. Предписанията за безопасност в автомобилната индустрия например създават потребност от реконструиране, което от своя страна води до увеличаване на масата и разхода на горива на даден автомобил, а, от друга страна, това прави невъзможно спазването на европейските норми за опазване на околната среда. Това означава, че трябва сериозно да се занимаем с ефекта на натрупване (акумулиране) на законите.

На второ място, трябва да се гарантира, че всички наши политически области - от вътрешния пазар през данъчното облагане до наличното финансиране на научните изследвания на европейско и национално равнище - ще бъдат съгласувани и ще работят така, че да помагат на индустрията да стане конкурентоспособна. Не на последно място трябва да си сътрудничим с отделни сектори, за да уточним техните програми за конкурентоспособност. Кои политически мерки са уместни и кои не? Кои бариери трябва да се преодолеят? Направили сме вече много, предимно в областта на високите технологии и фармацевтичната промишленост, където са извършени множество законови реформи."

Нови шансове

Разширяването на Европейския съюз би трябвало да доведе до това много от ниско платените работни места в производствените сектори, които биха били загубени за ЕС, да преминат в новите държави членки с по-ниски производствени разходи. Промислени сектори в по-развитите области на ЕС биха могли да се появят на конкурентния пазар, като добавят стойност в производството чрез висококвалифицирани умения - например в производството на работни облекла за медицинския персонал или при производството на специални тъкани за противопожарната охрана. Друг пример представлява корабостроенето, където в момента Азия е заела голям дял в производството на товарни кораби и нефтени танкери. Европа все още държи първенство в производството на кораби за развлечения.

Някои райони в Южна Германия, които силно зависеха от автомобилната промишленост, пострадаха тежко от изместването на голяма част от производството в други държави. Тези райони в момента се

съвземат, като тяхната висококвалифицирана техническа и технологична база ще им помогне да се вмесят в някои високотехнологични индустрии. Финското предприятие за мобилни телефони "Нокиа" премести производството и монтажа на апаратите в Унгария, където производствените разходи са по-ниски, но запази своите научноизследователски и развойни дейности като системния и софтуерния дизайн на първоначалното им място.

Според Зандлер за ЕС е полезно, когато предприятията използват разликите в производствените разходи, съществуващи в отделните държави членки. Финансирането на регионално равнище, както и самата индустрия, трябва да бъдат пренасочени към области, в които се наблюдава изоставане. Същевременно това е едно преходно предимство за новите държави членки, в по-далечна перспектива целта на

Европейския съюз трябва да бъде укрепването на научноизследователската база и създаването на добавена стойност, за да се задържи производството в рамките на Европа. Най-силно засегнатите райони не бива да се противопоставят или да се страхуват от това, че техните предприятия не биха реализирали печалби в един разширен Европейски съюз. Трябва да се очаква точно обратното - сътрудничеството в този процес ще им се изплати в дългосрочна перспектива.

За контакти:
П. Зандлер, Европейска комисия
Предприятия и информационно общество
тел.: +32 2 296 8645
факс: +32 2 296 3038
peter.sandler@cec.eu.int

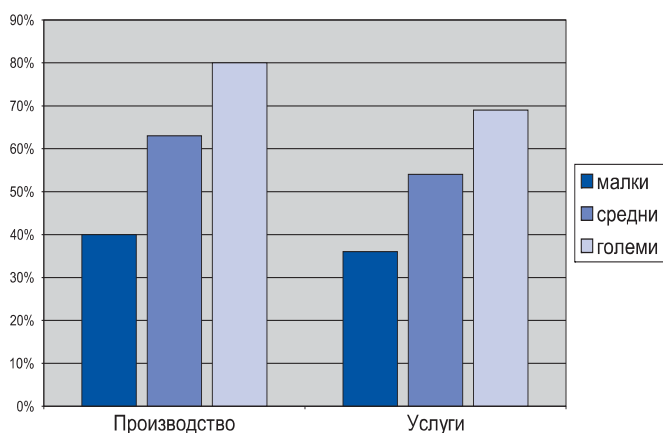
Източник: Innovation & Technology Transfer, 4/2004.

В синхрон с пулса на иновациите

Третото проучване на иновациите в Европейския съюз предоставя уникална информация за иновационното поведение на Европа и дава поглед върху същността на иновативните предприятия и върху препятствията, пред които те са изправени.

Според последното проучване на иновациите в рамките на Европейската общност се оказва, че през периода 1998 - 2000 г. с иновации са се занимавали по-малко от половината европейски предприятия (44 %). Независимо от това зад тази цифра стоят 75 % от общия оборот и 72 % от заетостта. С други думи, иновационните предприятия са с много по-голяма икономическа тежест, отколкото останалите (вж. диаграма 1).

Диаграма 1. Дял на предприятията с иновационна дейност по сектори, ЕС, 1998 - 2000 г.

Източник: Eurostat.

Защо когато се говори толкова много за иновации, има немалко предприятия, които пренебрегват тази дейност? Според изследването основните причини за това са две: първата, че фирмите са доволни от предлаганите от тях продукти и услуги, и втората, че множеството бариери пред иновациите действат отблъскващо на предприятията, които имат желание да иновират. Действително 37 % от иновативните предприятия са посочили съществени забавяния на техните проекти, а други 22 % са обяснили, че поради многото трудности въобще не са могли да започнат работа.

Бариерите са предимно от икономическо естество: най-често се посочват високите разходи за иновации, на второ място - липсата на подходящо финансиране и прекалено големият риск. За най-важна вътрешна бариера се смята недостигът на квалифициран персонал. Само 11 % от анкетираните споменават проблеми с нормите и предписанията. Предприятията в сферата на услугите са по-силно засегнати от тези фактори, отколкото промишлените предприятия.

Вътрешно ноу-хау

Откъде всъщност идват иновациите?

Две трети от всички производствени иновации са разработени вътре в самите предприятия, а 18 % - в сътрудничество с други. По отношение на ноу-хау 38 % от предприятията заявяват, че вътрешните им източници са най-важни, докато 28 % считат, че това са клиентите, а 20 % - доставчиците. Само 5 % считат

университетите за най-важни източници на знание, а около 3 % са търсили помощта на частни или публични изследователски центрове.

Има ли доказателства за това, че иновативните предприятия са по-успешни от другите?

Ако те се сравняват по оборота, изглежда, че това е така. При иновациите фирми растежът е 9 %, а при останалите - 3 %. Освен това иноваторите заявяват, че са се повишили качеството (при 40 % от тях) и асортиментът (при 29 %) на техните стоки или услуги и дори че са нараснали производственият капацитет (25 %) и пазарният дял (24 %).

Съдържа ли проучването конкретни цифри за това, че иновативните предприятия създават работни места?

Петер Льове от Генерална дирекция "Предприятия" на Европейската комисия обръща внимание на разликата между продуктови и процесни иновации. Според него от продуктовата иновация произлиза нов продукт, който, след като попадне при потребителя, ще създаде допълнителен оборот, докато процесната иновация невинаги води до създаването на нов продукт.

На път по магистралата

58 % от иновациите фирми са били иновативни както по отношение на продуктите, така и по отношение на процесите, 25 % от тях са иновирали само в продукти, а 17 % - само в процеси. Очевидно предприятията, които са инвестирали само в процесни иновации, не са непременно генератори на най-много работни места. За тази цел за иновациите са въведени понятията "High road", респ. "Low road". По "Low road" пътуват онези предприятия, които се ограничават до процесни иновации, а "High road", или магистралите, са за предприятията, които инвестират и в двете посоки. Това дава известна ориентация за вида иновационно поведение, който трябва да бъде стимулиран.

Плановете за следващото изследване на иновациите в Общността са в напреднал стадий. Предвидено е например дефиницията на иновацията да не се ограничава само до технологичната иновация (в центъра на тежестта на това проучване). Европейската комисия е на мнение, че тя трябва да бъде разширена. Би трябвало да се вземат предвид организационните, вкл. Управленските, иновации и една друга форма на иновациите, наричана понякога демонстрационна иновация (състои се в това да се представят или пласират по нов начин продуктите). Организационните иновации са слабо място на Европа и по този показател тя трудно би могла да се сравнява с лидерите в това отношение.

Потребност от приспособяване

Предприятията могат да използват оптимално иновационните технологии само ако съответно приспособят и организационните си методи. Това не означава, че технологичните иновации имат по-малко значение от останалите, а по-скоро, че при т.нар. "технологична абсорбция" - най-ефективното използване на новите технологии - става въпрос не толкова за технически въпроси, колкото за предизвикателство по отношение на мениджмънта и организацията.

Прекаленото разширяване на дефиницията на иновацията също би могло да създаде проблеми. Според Льове колкото повече се разширява тя, толкова повече може да се развонди концепцията. Това затруднява и статистиците. Ако анкетираните разбират иновацията по различен начин, съществува опасност за качеството на статистическите данни.

На този етап проучването на иновациите в Европейския съюз се извършва на всеки 4 години. Според Льове би било добре, ако това става по-често, тъй като благодарение на него се формулират политически мерки. "Бихме желали проучването да се провежда на всеки две години или поне за индикаторите, които се използват в статистическото проучване "Innovation Scoreboard". Този въпрос се обсъжда от държавите членки." Ако предложението бъде одобрено, голямото проучване на иновациите в ЕС ще се извършва на всеки четири години, но междуременно ще се подготвя междинен доклад.

Проучването на иновациите в ЕС безспорно добива все по-голямо значение, без него правителствата в Европа не биха получавали информация за тенденциите в иновациите. Това проучване засега е единственият статистически инструмент, който разбулва иновациите. Съществуват множество статистически данни за научните изследвания, но в същото време те са много малко за иновациите. Проучването е безценен помощник при определяне на политиката в тази сфера.

По-подробна информация за проучването може да се намери на Интернет адрес: <http://cordis.lu/innovation-smes/src/cis.htm>

Източник: Innovation & Technology Transfer, 3/2004.

Водещи представители на икономиката излагат пред министри приоритетите на малките и средните предприятия

На симпозиум в навечерието на конференцията на министрите от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) по проблемите на малките и средните предприятия, проведен в Истанбул, Турция на 3 юни т.г., водещи представители на икономиката предадоха своето послание до правителствата по света.

Петер Фриц, един от председателите на икономическия симпозиум на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), увери участниците, че препоръките ще се различават от препоръките от други заседания. "В тях има един много важен момент. Ние се стремим към практически осъществими и дългосрочни резултати. Например искаме подкрепа за предложенията за проекти" - поясни той.

Някои от желанията - молби, бяха подчертавани многократно, за да бъдат предадени със сигурност на министрите. Такива желания например са: подкрепящата роля на правителствата и необходимостта от обединяване и коопериране, както и осигуряването на достъп до нови технологии - най-вече информационни и комуникационни, за да могат всички потенциални предприемачи да печелят от глобализацията. Основният докладчик Михаел Клайн, зам.-президент на Световната банка, отговарящ за развитието на частния сектор и главен иконом на Международната финансова корпорация, заяви, че е необходима предприемаческа структура, която е скъсала с несигурността и е в състояние да поема рискове. Освен това са необходими рутини и определени начини на действие, като трябва да се разработи и механизъм за подбор на правилните начини на действие. Клайн подчерта още, че трябва да се постигне баланс между кооперирането и конкурирането.

Петер Фриц посочи и други изисквания. Той поясни, че трябва да се даде отговор на въпросите какво представляват нематериалните инвестиции, как може да се измерва знанието и как може да се обезпечи сигурността на комуникациите.

Севери Каинеле, член на Комисията за предприемачество и малки и средни предприятия на UNICE (Съюз на европейските промишлени и работодателски организации), представи друг списък с препоръки към националните правителства. Съобразно с това правителствата трябва не само да увеличат инвестициите в научните изследвания, но и да създадат стимули за това. Той препоръча да се разработят и механизми за подкрепа на защитата на правата върху интелектуалната собственост, както и дефиниция на националните иновационни стратегии. Каинеле апелира към правителствата да стимулират иновационно ориентирани научни изследвания в университетите, като най-напред трябва да се уточнят потреб-

ностите на икономиката и след това да се приспособят учебните планове и да се стимулира сътрудничеството.

Не само правителствата имат задължението да повишават конкурентоспособността на малките и средните предприятия. Най-честата причина за неуспеха на малките и средните предприятия е липсата на единомислие сред техните основатели. Това е мнението на Стан Джефъри, председател на настоятелството на технологичния парк в университета в Баларат, Австралия. Много малки предприятия възникват в резултат от партньорството между инженер и икономист. Поради различния опит и очаквания на представителите на тези браншове още от самото начало трябва да се уточнят ролите и отношенията вътре във фирмата.

Един от конкретните резултати, които участниците се надяват, че ще бъде постигнат, е подкрепата на предложението за създаването на международна мрежа от мрежи с название REMTECH, най-напред в сферата на производството на автомобилни части. Турция, Италия, Бразилия и Австралия са обявили вече своето желание за участие в такъв проект. Други държави също са проявили интерес, заяви турският министър на промишлеността и търговията. Инициативата беше представена от Йан Нахум, бивш председател на фирмения отдел за международно развитие на Фиат, Италия. Идеята се основава на турската мрежа Таргет, създадена с цел да се повиши конкурентоспособността на Турция в сектор "Автомобилни части" чрез предоставяне на нови технологии. Визията е да се завземе световна лидерска позиция в този сектор, а методът, който трябва да се приложи, е използване на нови технологии.

REMTECH би могла да обедини онези малки и средни предприятия, които разполагат с много ноу-хау, но в момента нямат принос на пазара. Мрежата ще обхване цялата производствена верига от инженера до доставчика, за да се избегне дублирането при разработването на технологии.

Според Нахум отделните страни вече разполагат с много мрежи от малки и средни предприятия. Зад REMTECH стои идеята те да се свържат с други мрежи в друг сектор или в друга държава, или и двете едновременно. Секторът на доставчиците на автомобилни части е избран като изходна точка поради голямата асортиментна гама, а проектът предвижда

гъвкав модел, който може да бъде трансфериран в други сектори, които в други държави са определени като по-релевантни.

"Тези мрежи трябва да бъдат управлявани", заявява Нахум. Той предложи да бъде създадено мениджърско бюро, което може да изпълнява функциите на секретариат. Мрежите не бива да бъдат оставени сами на себе си. В първоначалния етап на тяхното съществуване трябва да им се осигурят нормални условия за работа, и то дотогава, докато се създадат дос-

татъчно партньорства и мрежите започнат да функционират сами.

Заинтересованите страни се надяват да получат ясен сигнал за сериозни намерения, който ще позволи да се идентифицира ядрото от партньори и да се изработи бизнес план.

По-подробна информация може да се намери на Интернет страница:
<http://www.oesd-istanbul.sme2004.org/>

Източник: CORDIS-Focus, No. 247/2004.

Метод за получаване на катионизирани вискозни влакна

Известни са методи за получаване на полиамфолитни целулозни влакна. Те се състоят в обработване на памучни или други целулозни влакна под формата на прежди или готови платове с подходящи катионизиращи средства.

В алкална среда катионизиращият продукт химически се свързва с част от хидроксилните групи на целулозата. Получава се целулозно производно, притежаващо както анионни, така и катионни групи. Такива целулозни влакна се багрят по-добре с директни и реактивни багрила и притежават свойствата на полиамфолити.

Методът се състои в това, че катионизиращият продукт се добавя във вискозния разтвор непосредствено преди формуване на влакната в количество 0,5-10 % тегл. спрямо целулозата. Подобен ефект може да се постигне, ако катионизирането се извърши след формуване на влакната при десулфорирането или след него, но преди сушене. Тогава влакната се

намират в свежоформувано състояние, или т.нар. инклюдирано състояние, при което целулозата е хидратирана в много висока степен, структурата на влакната е недоизградена и много по-достъпна. Когато катионизиращият реагент се добавя в хомогенни условия, той е равномерно свързан във всички части на вискозните влакна, докато при катионизиране в свежоформувано състояние той е равномерно разпределен по повърхността на нишката. Така могат да се получат целулозни влакна с полиамфолитни свойства, гарантиращи по-добра багрилна способност.

Разработчици:

доц. д-р Николай Симеонов, инж. Мария Петкова -
Химикотехнологичен и металургичен университет, София
инж. Ангел Ангелов, инж. Пеню Пенев, инж. Стефка Тодорова -
"Свилоса" АД, Свищов

Материалът е предоставен от НТС по текстил, облекло и кожи
тел.: 02/988 1641

Нови високоефективни влакнестодрвесни сорбенти за отстраняване на нефтени замърсявания

Основание за разработване на високоефективни влакнестодрвесни сорбенти е необходимостта за:

- отстраняване на **нефтените разливи** по течението на реките и в пристанищата, които създават изключително големи затруднения и финансови загуби;
- отстраняване на **нефтените замърсявания** от индустриални обекти, локализиращи се във водните потоци и в реките;
- **избистряне** на декоративни басейни, изкуствени езера, плавни басейни от нефтени филмови образувания.

Методи и средства за екологична защита от нефтени замърсявания

Понастоящем се прилагат различни методи и средства в зависимост от вида, състава и местонахождението на онечистванията.

Използват се **баражни заграждения** за улавяне, събиране и концентриране на нефтените разливи по движещи се обекти и следващо извеждане от обекта, какъвто е например река Дунав.

Биологично почистване на води чрез микроорганизми, което обаче е неприложимо при аварийни ситуации. В такива случаи използването на **влакнесто-полимерни сорбенти** е от голямо значение.

Широкото им използване се дължи на:

- високата поглъщаща способност и следователно постигането на бързо почистване;
- възможността за многократно използване или утилизирани на отработените сорбенти чрез брикетирани и изгаряне.

От съществено значение е, че при преработката на влакна и дървесни материали, а също и при тяхното битово използване отпада значително количество вторични неоползотворяеми суровини с висока сорбционна способност, каквито са вълнените влакна, дървесните кори, стърготините и др.

Използвани са дървесни стърготини, влакнести отпадъци от хартиеното производство и лигнинсъдържащи отпадъци.

Предпоставка за успешното разработване и създаване на високоефективните влакнести сорбенти са преди всичко проведеното задълбочено изследване на сорбционните свойства на влакнестите и дървесните материали самостоятелно и в различни комбинации и идеята да се използват композитни сорбенти на текстилна основа при установените оптимални съотношения между текстилния и дървесния компонент.

Използвани материали и методи

Изследвана е сорбционната способност спрямо нефт на вторични суровини от преработката на влакнести и дървесни материали:

1. Вълнен дреб от щрайгарно производство (ВД)
2. Вълнено-синтетични отпадни продукти, съдържащи над 60 % вълна, ПА, ПАН и целулозни влакна.
3. Технически хидролизен лигнин (ТХЛ).
4. Дървесни кори и стърготини - букова и церова дървесина.

При изследването са използвани тегловни и химически методи - химическата потребност от кислород (ХПК), определяща количеството кислород за окисляване на органичните и неорганичните замърсители на водата.

Установени са следните по-важни закономерности:

1. Използваните вълнени влакна се характеризират с много висок начален сорбционен капацитет, висока десорбция на нефтеното замърсяване и висока скорост за достигане на десорбционното равновесие.
2. При техническия хидролизен лигнин се наблюдават сравнително висок начален сорбционен капацитет, ниска десорбция на нефтеното замърсяване и ниска скорост на достигане на десорбционното равновесие.
3. Смесите на вълнен дреб с ТХЛ показваха значителни предимства.

За изготвяне на моделни комбинирани сорбенти са използвани:

1. Неоползотворяем вълнен дреб, отпадащ при щрайгарното производство - фирма "Нитекс 50", София.
2. Технически хидролизен лигнин, доставен от табана, заемащ 150 декара обработваема площ край град Разлог.
3. Дървесни стърготини - смес от букова и церова дървесина.
4. Нетъкан текстилен материал (НТМ) на фирма "Нонвотекс", София, с маса 200 g/m² и ниска степен на иглонабиване от отпадъчни вълнено-синтетични влакна с цел по-добро фиксиране на фино дисперсните ТХЛ и дървесните стърготини.
5. Полиестерна мрежа с малки отвори (2-3 mm) на фирма "Руй 1706", София.
6. Полиамидна мрежа (чорапен тип) на фирма "Лейди-София", София.
7. Памучен мрежест трикотажен плат на фирма "Нистра", София.

Изготвени са 12 цилиндрични моделни образци с размери: дължина 100 mm и диаметър 50 mm, състоящи се от обвивка и вътрешен пълнеж като ядро за сорбента. Те са изследвани по отношение на способността им да поглъщат нефтени замърсявания върху водна повърхност с образуван непрекъснат слой от нефт в количество 0,045 g нефт на 1 cm² и височина на водния стълб 12 cm.

Определена е степента на поглъщане на нефтени замърсявания в проценти и продължителността на задържане върху повърхността на моделния образец в минути.

Резултати

Резултатите от изследването на моделните сорбенти по отношение степента на поглъщане на нефтени замърсявания и продължителността на задържане върху водната повърхност показват, че високоефективни сорбенти за практическо приложение могат да се изработят на база ВД и ТХЛ самостоятелно или в комбинация при съотношение ТХЛ:ВД от 50:50 до 75:25 за ядро и обвивка от полиестерен мрежест плат с малки отвори (2-3 mm).

Заклучение

Създадени са нови високоефективни сорбенти за отстраняване на нефтени замърсявания.

Препоръчва се влакнесто-дървесният сорбент да се изработва в цилиндрична форма с размери от 0,5 до 3 m дължина и 0,2 до 0,5 m дебелина, което зависи от вида на обекта за екологизация.

Разработените влакнесто-дървесни сорбенти са многокомпонентни изделия, в които отделните компоненти са конструирани в две части: ядро и обвивка.

Установи се, че:

- подходящ за изготвяне на влакнесто-дървесното ядро на сорбента е ТХЛ в комбинация с НТМ или ВД в съотношение от 75:25 до 50:50;
- за обвивка се препоръчва мрежест плат с малки отвори до 2-3 mm, изработен от синтетични филamentни нишки.

Създадените моделни образци могат да намерят приложение за:

1. Отстраняване на нефтени разливи в течащи и застойни води при речни и морски водоизточници.
2. Отстраняване на нефтени замърсявания от индустриални обекти, локализиращи се във водни потоци и в реките.
3. Избистряне на декоративни басейни, изкуствени езера, плувни басейни от нефтени филмови образувания.

Предимствата на създадените влакнесто-дървесни сорбенти в сравнение с досега използваните баражни заграждения за улавяне на нефтени разливи и биологическите средства за почистване на води от нефтени продукти се заключават в това, че се постигат:

1. Бързо почистване на замърсените обекти след осъществен контакт между сорбента и нефтените онечиствания (от 1 до 5 min).
2. Висока поглъщаща способност спрямо нефтени продукти.
3. Възможност за многократно използване или утилизиране на отработените сорбенти чрез брикетирание и изгаряне.

Авторите изказват благодарност на НФ "Научни изследвания" към МОН за оказаната финансова подкрепа при разработване на влакнесто-дървесните сорбенти.

Разработчици:

доц. д-р инж. Санчи Ненкова, проф. д.т.н. инж. Радка Гарванска,
Химикотехнологичен и металургичен университет - София

Материалът е предоставен от НТС по текстил, облекло и кожи
тел.: 02/988 1641

Същност и приложение на европейските стандарти AVE и Eco-Text 100

Людмил Манев, Европейски център за качество

Двата европейски стандарта AVE и Eco-Text 100, засягащи текстилната промишленост в България, все още не са задължителни за българските компании за разлика от други европейски стандарти като HACCP за хранително-вкусовата промишленост и Добрата производствена практика GMP във фармацевтичното производство. Въпреки това българските компании от текстилния сектор могат да започнат процедурите по тяхното внедряване, ако не искат да изостанат значително спрямо останалите европейски производители от динамично развиващата се текстилна индустрия в глобален мащаб. В рамките на следващите една до две години българските предприятия могат да загубят достъпа си до големите търговски вериги в Германия, ако не отговорят на изискванията им за безопасни и здравословни условия на труд или използват детски или принудителен труд, удължават работния ден или седмица и не са осигурили условия за противопожарна безопасност или първа медицинска помощ. За да бъдат конкурентоспособни на европейските стоки, българските текстилни продукти трябва да бъдат 100 % екологично произведени и да не предизвикват алергии при допир с човешката кожа. Всички тези изисквания могат да бъдат изпълнени чрез въвеждането на стандартите AVE и Eco-Text 100.

Наименованието на стандарта AVE идва от началните букви в името на германското сдружение на тър-

говците на дребно - **Außenhandelsvereinigung des Deutschen Einzelhandels e.V. (AVE)**. На английски език сдружението се изписва като Foreign Trade Association of the German Retail Trade, което в превод на български означава Чуждестранна търговска асоциация на германските търговци на дребно. Асоциацията е създадена през 1952 г. със седалище в град Кьолн. Нейната цел е да представлява интересите на германските търговци на дребно чрез въвеждане на международна търговска политика при закупуването на различни видове стоки. Интересите на нейните членове зависят главно от безпроблемния внос на отделни видове потребителски стоки от различни държави и имат за цел увеличаване на международните им търговски отношения в рамките на световната глобализация.

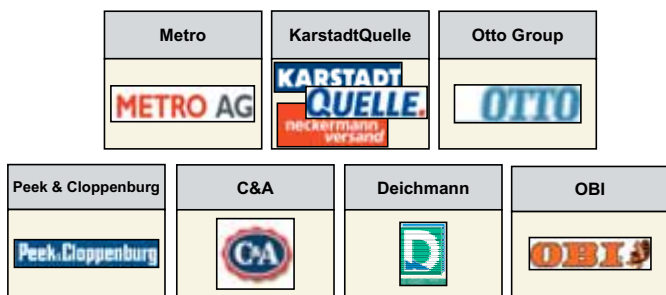

Проектът AVE практически представлява въвеждане на единен модел за подобряване условията на труд в избрани страни доставчици на германската търговия на дребно. Целта е обаче тези изисквания, които досега всяка голяма търговска верига е форму-

лирала самостоятелно, да се обединят в общ единен стандарт, за да може доставчиците на Metro да работят и за Quelle, без да променят каквото и да е в производството си. В момента съществуват много различия между отделните търговци. Подходящ пример за тези различия е, че едната компания изисква табелките, сочещи аварийния изход на производствените помещения, да са зелени, а по стандартите на други компании те трябва да са жълти. Друг по-красноречив пример за големите различия между отделните компании е фактът, че един чуждестранен производител е трябвало да бъде сертифициран 53 пъти от всички свои контрагенти, за да може да работи с тях.

По принцип AVE моделът е отворен за германски, европейски, международни асоциации, както и за индивидуални компании. В момента в него членуват Metro group, KarstadtQuelle, каталожната търговска верига Otto, Peek & Cloppenburg, Deichmann, C&A и OBI. Германската асоциация VeGeTe е нов член, а холандските компании HEMA и Miss Team са пред приключване на процедури за членство в асоциацията.

В AVE модела са включени 15-те най-важни импортни пазари за германските търговци, разделени на три основни региона: Югоизточна Азия, Централна Азия и Източна Европа. Първият регион включва компаниите от Китай заедно с офшорните производители от Корея, Тайван и Виетнам. Регионът Централна Азия включва производители от страните Индия, Бангладеш, Тайланд, Пакистан и Шри Ланка. В третия регион са включени производителите от Турция, Румъния, България, Чехия и Полша.

Социалната отговорност, която се постига чрез секторния модел AVE, включва общо прилагане на еднакви социални изисквания към производствените мощности в глобален мащаб. Тези изисквания са въведени от най-големите германски и холандски търговци на дребно и първоначално включват само производителите на облекло, текстил, обувки и играчки, но постепенно разширяват своя обхват. Стандартът AVE е разработен през периода 2001 - 2002 г. от германското сдружение на търговците на дребно и неговите компании членки въз основа на опита в техните вътрешни програми за мониторинг. За първи път моделът на AVE е изпробван чрез пилотен проект в Индия, включващ 60 компании. След успешните резултати с решение на ръководството на AVE моделът се въвежда последователно в 15-те най-значими импортни пазара, започвайки от Индия през април 2003 г. Проектът по въвеждането на стандарта получава подкрепата на правителството на Германия чрез Министерството на икономическото сътрудничество и развитие (BMZ) и Германското дружество за техническо сътрудничество (GTZ) GmbH. Самото министерство предоставя 3 млн. евро за реализацията на проекта, останалите средства в размер на над 10 млн. евро се набират от компаниите - членки на AVE. Първоначално проектът по въвеждането на стандарта е предвиден да продължи до 2005 г., но поради големия интерес и добрите резултати се очаква да бъде удължен във времето. Теоретично AVE стандартът може да бъде разделен на пет основни елемента или етапа на въвеждане, включващи проверка на изискванията, одит, обучение и квалификация, повторен одит и сертификация. В рамките на първия етап се проверява дали дадената фирма производител покрива минималните социални и екологични изисквания на стандарта. Те са доста задълбочени и обхващат различни измерения на целия производствен процес. Изискванията могат да се обобщят в следните няколко насоки: изисквания към документацията и разпределението на отговорностите; гарантиране отговорност към подизпълнителите; заплащане на закономото минимално трудово възнаграждение на работниците и служителите; съответствие с изискванията за максимално работно време; забрана за използване на детски труд; забрана за дискриминация; забрана за насилствен труд и телесни наказания; осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд; спазване на екологични норми чрез управление на отпадъците, химикалите и отпадъчните води.

На базата на тези изисквания служителите попълват обширни въпросници за това, кога започва и кога свършва работният ден за трите смени, кога са часовете на задължителните почивки, колко извънреден труд е положен за месец средно в предприятието и колко е работил служителят с най-много извънредни

часове. Във въпросника се попълва дали е използван физически контакт спрямо работниците, както и викане, заплахи или нецензурен език, за да бъдат накарани да се трудят. Детайлно се описват условията и достъпът до храна, вода, тоалетна и медицинско обслужване, както и това, дали ръководството използва като дисциплинираща мярка отнемането на личните документи на работещите или събирането на парични депозити. Резултатите от въпросниците се обобщават в крайно становище, което показва до каква степен всяка фирма покрива минималните изисквания на стандарта.

След като ръководството на фирмата прецени, че тя е покрила минималните изисквания по стандарта, може да се пристъпи към следващия етап, включващ одит от независима одиторска компания, която е акредитирана от SAI и притежава договор с AVE сдружението. Social Accountability International (SAI) е международна организация със седалище в Ню Йорк, която е и създател на международния стандарт SA 8000. Разходите по одита и последващият допълнителен одит се поемат от фирмата производител, която иска да получи сертификат за AVE стандарт. След одита акредитирана одиторска компания излиза със становище относно готовността на фирмата да получи сертификат. Становището има следните три равнища на квалификация "Добро", "Необходими подобрения" и "Критично". При първия случай се счита, че фирмата може да получи сертификат. При другите два случая работниците и служителите на фирмата трябва да преминат през допълнително обучение и квалификация.

Обучението е третият основен етап от въвеждането на стандарта AVE. То се извършва от фирми - членове на AVE, или консултантски фирми, наети от тях. Обучението и допълнителната квалификация се извършват въз основа на резултатите от одита и покриват само тези изисквания на стандарта, които не са изпълнени или равнището им на изпълнение изисква подобрение. За разлика от одита разходите по обучението и необходимата допълнителна квалификация се поемат от фирмите - членове на AVE.

Четвъртият етап от въвеждането на стандарта включва повторен одит, чрез който се извършва преценка на социалното представяне на фирмата след извършеното обучение. Одитът се извършва отново от акредитирана одиторска компания и е за сметка на фирмата производител. След успешен резултат от повторния одит фирмата доставчик може да премине към последния етап - етапа на сертификацията. Самият процес на сертификация доказва готовността на фирмата доставчик да работи с търговците - членове на AVE, съгласно техните унифицирани изисквания. Освен сертификация по AVE фирмите, преминали успешно одита, са готови да преминат сертификация и по стандарта SA 8000, който до голяма степен съвпада с изискванията на AVE модела. Разходите за сертификацията по SA 8000 са отделно от разходите за AVE стандарта и се заплащат от фирмата производител. Най-общо казано, с AVE стандарта фирмите доказват, че отговарят на изискванията за социална отговорност пред германските и холандските търговци, докато с придобиването на сертификата SA 8000 те доказват своята социална ангажираност в глобален аспект.

В заключение можем да обобщим, че AVE стандартът е унифицирана процедура за германските, холандските и съответно европейските търговци на дребно, която позволява избягването на многократното одитиране и квалификация от различните контрагенти. AVE стандартът осъществява правилно разпределяне на отговорността между доставчиците и търговците на едро, използвайки доказаната на практика максима "Помогни на доставчиците, за да помогнеш на себе си". Въвеждането на стандарта повишава квалификацията на доставчиците и тяхното социално представяне, което от своя страна води до повишаване производителността и качеството на крайния продукт.

В съвременните пазарни условия потребителите стават все по-загрижени за вредното въздействие на промишлени замърсители върху околната среда и тяхното собствено здраве. Големите търговски вериги и крайните клиенти все повече се интересуват купуването от тях текстилни продукти да не съдържат токсични субстанции, а използваните в тях материали да не са агресивни към алергии при допир с човешката кожа. Всички тези изисквания са обединени в стандарта за производството на 100 % екологично чиста продукция Eco-Text 100. Текстилните продукти, които притежават този стандарт, отговарят на изискванията за качество и безопасност от гледна точка на съвременните екологични изисквания и лесно се разпознават от потребителите. Това ги прави много по-конкурентоспособни и търсени спрямо останалите стоки без подобен сертификат. В момента приложението на Eco-Text 100 е най-голямо в Западна Европа и почти задължително в Германия и скандинав-

ските страни. Стандартът обаче бързо придобива голяма популярност в много страни от целия свят, които произвеждат или изнасят текстилни продукти в Европа. Очаква се значението и приложението на стандарта още повече да нараснат след 1 януари 2005 г., когато Световната търговска организация (СТО) премахне квотите за внос от Китай и Индия. Ето защо производителите, които искат да запазят своите пазарни позиции или да ги разширят, задължително ще трябва да внедрят в своите производства стандарта за екологично чиста продукция Eco-Text 100.

В края на 80-те години базираният във Виена Австрийски научен институт по текстил ÖTI (Österreichische Textil-Forschungsinstitut) създава методика за тестване на текстилни продукти във връзка с вредните субстанции, наречена "ÖTN 100". Първоначално по тази методика се изпитват само текстил, дрехи и постелки. Така до 1991 г. десет фирми са сертифицирани по новата система за екологична и безопасна текстилна продукция.

Базирайки се на резултатите на Австрийския научен институт и чрез обединение с опита на други подобни методи като метода на германския Институт по текстил, наречен "Öko-Check", през 1992 г. Международната асоциация за изследвания и изпитания в сферата на екологията на текстила ("Internationale Gemeinschaft für Forschung and Prufung auf dem Gebiet der Textilökologie") създава стандарта Öko-Text 100, който е познат на английски като Eco-Text 100. Стандартът съдържа аналитични тестове за специфични вредни субстанции и показва допустими гранични стойности, определени на базата на задълбочени научни изследвания. По този начин производителят, чийто текстилен продукт отговаря на изискванията на стандарта, получава лицензия и правото да поставя на своя продукция запазената марка или етикет "Tested for Harmful Substances according to Oeko-Tex Standard 100". В превод от английски език надписът означава "тестван за вредни субстанции според Eco-Text стандарт 100". В началото на 1993 г. нови известни текстилни компании се присъединяват като пълноправни членове към Международната асоциация със седалище в Цюрих, Швейцария. Така всички членове на асоциацията изпитват текстилните си продукти по този стандарт и съответно използват регистриран етикет, за да удостоверят своята продукция "Confidence in Textiles. Tested for Harmful Substances according to Oeko-Tex Standard 100."

През 1995 г. е създаден и първият произведен стандарт "Eco-Text 1000". При него изискванията за екологично производство са много по-големи и стриктни и засягат главно производствените помещения, а не самия продукт. В стандарта са включени и допълнителни изисквания за изграждане на система за управление на околната среда.

През 1999 г. е създадена и втора разновидност на стандарта "Eco-Text 1000 plus". Този етикет се дава на готов продукт, който отговаря на изискванията за "Eco-Text 100" и е произведен в индустриални помещения, които вече имат сертификат "Eco-Text 1000".

При избора на екомаркировка и в частност при сертификацията по стандарта "Eco-Text 100" производителите на текстил трябва да вземат под внимание няколко фактора. На първо място, това са **изискванията на купувача**, които са строго индивидуални за всяка страна и варират в зависимост от предпочитанията на потребителите. Ето защо трябва да се идентифицират кои видове екомаркировка са предпочитани от клиента и кои от тях могат да намерят добър прием на повечето експортни пазари на производителя.

Вторият съществен фактор е определянето на **основния продукт за износ**, тъй като сертификатите за екопродукция обикновено важат само за един-единствен продукт. При въвеждането на екомаркировка е възможно производителите най-напред да се насочат към своя основен продукт за износ, тъй като всяко намаление на пазарния дял в резултат на липса на екомаркировка може да предизвика негативен финансов ефект.

Друг важен фактор е **лекота при въвеждане на екомаркировка** и съответния стандарт. Производителите трябва внимателно да подберат екомаркировка, която лесно може да бъде придобита и поддържана. Възможно е придобиването на екомаркировка, базирана на качеството на крайния продукт, да бъде по-лесно в сравнение с придобиването на маркировка на базата на анализ на пълния цикъл на продукта, отчиташ употребата на суровините, ефекта върху околната среда на всеки етап от производствения процес (включително характеристики на отпадъчните води, замърсяване на въздуха и изхвърляне на твърди отпадъци), здравето на работниците, използване на детски труд, опаковка, връщане на стоки и др.

Оценката на купувачите и основните експортни продукти показват, че базираната върху качеството на крайния продукт екомаркировка е най-приемлива. Ето защо производителят се спира предимно на стандарта "Eco-Text 100", тъй като той намира широк прием в цяла Европа, включително в Германия, за която е предназначена голяма част от продукцията. Придобиването на "Eco-Text 100" става чрез следването на набор от 14 ясно определени стъпки, които са изброени по-долу. Сред тях от ключово значение са: постигане на ангажираност от страна на ръководството, извършване на химически одит, постепенно изваждане от употреба на опасни материали, оптимизиране на процеса и създаване на система за осигуряване на качеството.

1. Ангажираност на ръководството.
2. Избор на стандарт за екомаркировка.
3. Събиране на производствен екип за работа.
4. Изготвяне на процедури.
5. Изготвяне на диаграми.
6. Извършване на химически одит.
7. План за действие.
8. Замяна на опасни химикали и бои.
9. Оптимизация на процеса.
10. Верификация.
11. Създаване на система за осигуряване на качеството.
12. Подаване на формуляр за сертифициране.
13. Получаване на сертификата "Есо-Text 100".
14. Годишна проверка на сертификата.

Ангажираност на ръководството

Важно е още от самото начало висшето ръководство на предприятието да осъзнае ползата от придобиването на стандарта и да поеме ангажимент за покриването на изискванията по неговото внедряване. Разбирането и ангажираността на висшето ръководство са особено важни при:

- ангажиране на подходящи човешки ресурси;
- насърчаване на персонала на предприятието за своевременно въвеждане на необходимите промени;
- осигуряване на необходимите финансови ресурси за замяна на суровините, тестване и сертифициране;
- търсене на оптимизиращи процеса промени, които биха били от полза за предприятието;
- развиване на културата за контрол на качеството, която е основно изискване за постигане и поддържане на стандарта.

Извършване на химически одит

С тази стъпка се идентифицират всички използвани в процеса химикали, които са забранени от "Есо-Text 100". Нужно е да се извърши подробно изследване на използваните във всяка производствена фаза химикали. Целта е да се идентифицират всички използвани в производството на дадена тъкан химикали - от обработването на суровината през производствения процес до производството на завършения артикул. Впоследствие тези химикали се сравняват със списъка на забранените субстанции, предоставен от отговорната за стандарта организация, с цел идентифициране на онези, които трябва да бъдат заменени. При възможност от доставчика трябва да се изисква справка за безопасността на материалите за всеки химикал - това би спестило време и пари на по-късен етап.

План за действие за изтегляне от употреба на рискови вещества

Планът за действие трябва да бъде разработен в съответствие с резултатите от химическия одит. Това е особено важно в случаите когато някои субстанции трябва да бъдат изтеглени от употреба и/или когато има няколко опции за тази цел. Планът за действие трябва ясно да описва кои са нужните субстанции и какво трябва да се направи, за да се постигне това. За някои вещества процедурите са сравнително прости (например замяна на опасни бои с екологично чисти), докато за други трябва да се извършат серии от тестове.

Ако замяната изисква извършването на тестове, първата стъпка включва лабораторни изследвания. Обикновено за тази цел се използват малки количества тъкан, бои и химикали. Следователно това е един евтин начин за оценка на широка гама от възможни заместители и/или модификации на процеса. След това най-обещаващите варианти се оценяват в по-голям, пилотен мащаб при сходни с производствените условия. Опитите, проведени при сходни с производствените условия, се считат за ефикасни.

Замяна на опасни химикали и бои

След разработване на Плана за действие рисковите химикали започват да се изтеглят постепенно от употреба и да се въвеждат приемливи заместители. В таблица 1 са показани примери за опасни химикали и техни приемливи заместители.

Таблица 1. Някои опасни химикали и техни приемливи заместители

Опасен химикал	Заместител
Натриев хипохлорид	Водороден пероксид
Пигменти на базата на забранени амини	Безопасни оцветители и пигменти
Керосин	Синтетичен съгстител
Смоли с високо съдържание на формалдехид	Смоли с ниско съдържание на формалдехид
Меден сулфат	Полимерно вещество

Трябва да бъдат извършени тестове за установяване качеството на тъканите, за да се потвърди, че продуктът отговаря на изискванията на екомаркировката.

Оптимизиране на процеса

В някои случаи направените промени могат да доведат до употреба на скъпи химикали и бои. Общите разходи обаче могат да се намалят, тъй като обикновено са нужни по-малки количества от висококачествени продукти за поддържане качеството на продукта.

Разходите могат да се намалят и чрез оптимизиране на съществуващите производствени техники. Оптимизиране се постига чрез преглед на всички предписания и процедури и идентифициране на етапите, при които се използват твърде много суровини и където биха могли да се съкратят отделните етапи на процеса.

Създаване на система за осигуряване на качеството

Внедряването на система за контрол на качеството е важна част от поддържането на стандарта. Целта ѝ е да докаже пред сертифициращата организация, че всички произведени продукти имат същите качества като изпратения до сертифициатора пробен продукт. Важно е тези процедури да се извършват внимателно, тъй като сертифициаторът може да извърши проверовъчни тестове по всяко време. Неуспешните тестове могат да доведат до отмяна на сертификата за екомаркировка.

Системата за контрол на качеството обикновено се представя под формата на "Ръководство за осигуряване на качеството", което се съставя и поддържа от мениджъра по качеството. Ръководството трябва да съдържа информация за:

- използвани бои и пигменти и техния цвят индекс;
- използвани химикали;
- справка за безопасността на материалите;
- последователност на използваните процеси и контролни точки;
- качествени параметри на крайния продукт;
- метод на тестване на всеки продукт;
- честота на извършване на всеки тест;
- изисквания за стандарта;
- метод за верификация в случай на нужда от поправка.

Времето за целия процес варира значително в зависимост главно от сложността на избрания продукт и от времето, което персоналът на предприятието може да отдели. Други фактори са броят на използваните химикали и колко от тях са вредни. След идентифициране на опасните вещества се търсят подходящи заместители. Създаването на приемлива система по качество също отнема време - задачата би се улесни-

ла значително, ако подобна система вече съществува.

Обикновено се смята, че употребата на екологични бои и химикали вместо традиционно използваните продукти значително повишава разходите по преработката. Това невинаги е така. Както се вижда от таблица 2, боите и химикалите представляват едва 5 % от общите разходи; дори ако цената на килограм на екологичните бои е по-висока, ефектът върху крайните разходи не е толкова значителен.

Таблица 2. Разбивка на разходите на производител на текстил

Продукт	% дял от общите разходи
Суровина (основно памук)	50-55
Химикали	1
Бои и други химикали	4
Опаковка	1
Заплати и надници	17-18
Гориво, вода и електричество и надници	14-15
Складове и резервни части	5
Лихва за амортизация	10

Обикновено екологичните химикали са с по-високо качество и с по-малки количества от тях се постигат същите, а понякога и по-добри резултати. По този начин се увеличава и процентът на добрата продукция. Няма нужда от много допълнителна преработка, като по този начин се намалява употребата на химикали, вода и енергия, пести се и време. Подобряването на продукцията спомага за намаляването на количествата отпадъчни води, както и на концентрацията на замърсители там.

Основните предимства и ползи от наличието на сертификата "Есо-Text 100" могат да се обединят в следните групи:

- увеличаване на експорта и подобряване на пазарните възможности;
- подобряване качеството на крайния продукт;
- намаляване на разходите;
- подобряване на екологичния статус;
- подготовка за внедряване на ISO 14 000 и ISO 9001.

Придобиването на запазен знак "Есо-Text 100" повишава значително конкурентоспособността на даден продукт, тъй като той е много по-търсен не

само от големите търговски вериги, но и от обикновените потребители и крайните клиенти в Западна Европа. Ето защо наличието на подобен сертификат създава по-големи експортни и маркетингови възможности за неговия производител. Тези възможности ще се увеличат още повече след премахването на експортните квоти през 2005 г. Премахването на вредните за човека субстанции от текстилните продукти допълнително повишава тяхното качество. Една от най-забележимите промени например настъпва в резултат на премахване на употребата на натриев хипохлорид при процеса на избелване. Освен че веществото е забранено от повечето видове стандарти, белият цвят, получен след използването му, не е траен и след време тъканите пожълтяват. В допълнение употребата на химикали понякога отслабва тъканите - в някои случаи е отбелязан 20 % спад в тяхната издръжливост. Чрез елиминирването на химикала от производствения процес и двата проблема намират разрешение.

Екологичното производство от своя страна води до подобряване и оптимизиране на целия производствен процес, в резултат на което се спестяват електроенергия, химикали и вода. Въвеждането на стандарта обикновено намалява времето за производство на даден продукт, като намалява брака или подобрява показателя "Готова продукция от първи път" - RFT (Right First Time). Всички тези подобрения и икономии водят до намаляване на производствените разходи.

Премахването на вредните субстанции от производствения процес от своя страна довежда до добро управление на отпадъчните води, по-малко използване на вредни химикали и намаляване на вредните емисии и газове. Пълното елиминирване на натриевия хипохлорид и натриевия бисулфит например води до елиминирване на халогенирани органични съставки и намаляване на твърдите отпадъци. Отстраняването на опасните вещества води до по-безопасни и по-добри условия на труд, както и до премахване на миризмата на хлор на работното място. Това от своя страна подобрява значително имиджа на производителя от гледна точка на околната среда и екологичните изисквания. Придобиването на "Есо-Техт 100" спомага за подобряване на уменията, увереността и мотивацията на служителите.

Всички процедури на контрол, извършени по време на въвеждането на стандарта "Есо-Техт 100", подобряват до такава степен целия производствен процес от гледна точка на качеството и екологичните изисквания, че производителят, който има подобен сертификат, лесно може да въведе и познатите вече системи за управление на качеството ISO 9001:2000 и за управление на околната среда ISO 14 000.

Българските производители все още подценяват европейските изисквания за 100 % екологично чиста продукция. По-малко от десет фирми в страната вече са сертифицирани по "Есо-Техт 100" или са започнали процедурата по неговото въвеждане. В Европа производството на дрехи и текстилната индустрия са много важен сектор от икономиката. Според експертите този сектор не само произвежда втора кожа - облеклото - за близо 7 млрд. души, но и допринася значително и за трета човешка кожа - дома. Суровините и материалите на текстилната промишленост са много разнообразни и варират от растителни влакна като памук и лен до животински влакна като коприна, вълна и др. Остатъчните продукти от рафинирането на горива и добиването на дървесина се използват за производството на вискоза и изкуствени влакна. Така всички тези материали, произведени в различни страни, нерядко по различни технологии, попадат върху човешкото тяло под формата на дрехи и влизат в домовете на хората като пердета, одеяла, чаршафи и много други разнообразни продукти и пособия.

Ето защо българските производители трябва да ускорят процесите по въвеждането на стандартите AVE или "Есо-Техт 100", ако не искат да останат извън или в периферията на единния европейски пазар след 2005 г. По данни на международни експерти след отпадането на квотите за внос от 1 януари 2005 г. се очаква Китай да контролира повече от половината от пазара на текстил и облекло на обща стойност над 200 млрд. долара годишно. Това ще доведе и до безработица в световен мащаб в порядъка на 30 млн. работни места. В страни като Япония и Австралия, където квотите отпаднаха през 2002 г., пазарните дялове на китайските производители са нараснали от 9 % през 2001 г. до 65 % за март 2004 г.

За контакти:
Европейски център за качество
София 1784, Цариградско шосе 7-ми км, ЗИТ
тел.: 02/971 8930, 971 8931, факс: 02/971 8091
ecq@finance.bg, www.ecq-bg.com

Интегрирани системи за управление

Радка Бъчварова, Софконтрол консулт ООД

Човечеството винаги е проявявало стремеж да живее по-добре - да ползва **качествени продукти и услуги**, да живее в **чиста околна среда**, да работи при **здравословни и безопасни условия на труд**. Важен инструмент за гарантиране на качествени продукти и услуги, чиста околна среда и здравословни и безопасни условия на труд са системите за управление.

Тези системи са набор от взаимосвързани или взаимодействащи си процеси и дейности. Те целят да се постигнат определена политика и цели. Има различни системи за управление - за управление на качеството, на околната среда, на условията на труд, на персонала, за защита на информацията, за безопасни храни и др.

Системата за управление на една организация може да бъде интегрирана, като включва различни системи за управление. Системите могат да се обвържат и без да са напълно интегрирани. Това зависи от различни фактори като мащаба на организацията, сложността на процесите, обхвата на отделните системи. В случаите на сложна корпоративна организация системите за управление могат да бъдат отделни, но може да се изгради и корпоративна интегрирана система за управление.

Какво е развитието на някои от системите за управление? Най-напред се развиват системите по качеството, които имат за цел да се осигури и управлява качеството. След това идват системите за управление на околната среда, целящи опазване на природата чиста. Сега се изграждат системи за здравословни и безопасни условия на труд, които дават изисквания за условията на труд.

За да се осигурят ясни и еднакви критерии в системите за управление, Международната организация по стандартизация (ISO) приема и публикува **международни стандарти**. Европейският комитет по стандартизация (CEN) ги приема като европейски стандарти (EN). Националните органи по стандартизация хармонизират и публикуват национални стандарти. Българският национален орган по стандартизация е Български институт по стандартизация (БИС), който приема и публикува Българските държавни стандарти (БДС).

Първите **стандарти** от 1987 г. - ISO 9001, ISO 9002 и ISO 9003 и актуализираните през 1994 г., са за системи по качеството, ориентирани предимно към материалното производство. През 2000 г. излезе международният стандарт ISO 9001:2000, който внесе нов процесен подход за модел на системи, целящ управление на качеството. Той е подходящ за прилагане в организации от различните отрасли с различен предмет на дейност. По този модел по-лесно могат да се

изграждат системи и за организации от материалното производство, и от сферата на обслужването.

През 1996 г. е публикуван стандарт ISO 14 001, който цели опазване на околната среда поради загрижеността в настоящето и за бъдещите поколения от замърсяванията на околната среда.

Грижата за здравето и безопасността на работещите по работните им места намира израз в британския стандарт BS 8800 и в публикацията на Британския институт по стандартизация OHSAS 18 001, която е спецификация с изисквания за сертифициране на системи за здравословни и безопасни условия на труд.

Въвеждането на система за управление трябва да бъде стратегическо решение на висшето ръководство на организацията. Разработването и внедряването на една система за управление в организацията се влияят от нейните променящи се потребности, конкретните цели, доставяните продукти и използваните процеси, както и от големината и структурата на организацията.

Международните стандарти не предвиждат нито създаването на еднообразие в структурата на системите за управление, нито еднообразие в документацията.

Внедряването на система за управление е решение, продиктувано от вътрешната необходимост и изгода от наличието на системи за управление в една организация, от икономическата принуда на пазара, поради изискване от клиенти.

Основните принципи за изграждане на системите са:

- мисията на организацията;
- съгласуваността със законите и стандартите;
- ангажираността на всички за внедряване на система за управление;
- комуникацията - вътрешна и със заинтересованите страни;
- координирането с политиката и целите на организацията;
- стремежът към непрекъснато подобряване

За ефективно действие на интегрирана система за управление се определя екип. Стандартите изискват и определяне на представител на ръководството, който независимо от другите си отговорности трябва да има отговорността и пълномощията да:

а) осигурява необходимите процеси за създаване, внедряване и поддържане на система за управление;

б) докладва на висшето ръководство за функционирането на системата за управление и за всяка необходимост от подобряване;

в) осигурява и съдейства за осъзнаването на значимостта на изискванията на клиентите в цялата организация.

Ползването на консултанти с опит при изграждане на система за управление подпомага организацията да усвоят по-ясно конкретните изисквания и по-лесно да определят правилата за постигане съответствие с изискванията за системите за управление. При избор на консултант е добре да се определят ясни критерии за подбор и да се потърси информация за удовлетвореността от други техни клиенти.

Разработването на документите на интегрирана система за управление на качеството, околната среда и здравословни и безопасни условия на труд изисква първоначален анализ. Той служи за определяне на процесите в организацията, на тези от тях с въздействие върху околната среда, както и на условията на труд. Добре е самото разработване на документите да се извършва в екип с разпределени отговорности. В документите трябва да се отрази как ще се постигнат изискванията за системата и от законови и нормативни изисквания. В системите за управление на качеството трябва да се отразят изискванията на стандарт ISO 9001:2000, като за основни положения и речник се ползва ISO 9000:2000, а за указания за подобряване - ISO 9004:2000. В системите за управление на околната среда трябва да се отразят изискванията на стандарт ISO 14 001:1996, а Общи указания относно принципите, системите и помощните техники са дадени в ISO 14 004:1996. В системите за управление на здравословни и безопасни условия на труд трябва да се отразят изискванията на OHSAS 18 001:2002, а Указания за внедряване е OHSAS 18 002:2002.

Прегледът и приемането на документите е важна фаза от изграждане на интегрирана система.

Внедряването на система е трудна задача, която изисква увеличаване на целия персонал.

Сертификация на интегрирана система се извършва след оценка за съответствие на системите с изискванията на конкретните стандарти от одитори на сертифициращи организации. При положителна оценка се издават сертификати за съответствие със срок на валидност до три години. В сертификатите се поставят знаци на акредитиращи органи, каквито са предложени от сертифициращата организация.

Информация за консултантски фирми и за сертифициращи организации може да се намери в електронната страница на сдружение "Клуб 9000" - www.club9000.org.

Успешното ръководство и функциониране на една организация изисква тя да бъде ръководена по систематичен и прозрачен начин. Успехът може да се

получи като резултат от внедряването и поддържането на система за управление, която е предназначена да подобрява непрекъснато резултатите посредством обръщане към нуждите на всички заинтересовани страни. Ръководенето на една организация обхваща управление на качеството наред с други управленски функции. За постигане на целите по качеството са дефинирани осем принципа на управление.

Те могат да се прилагат успешно в интегрираните системи за управление:

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА УПРАВЛЕНИЕ

Принцип 1: Насоченост към клиента.

Принцип 2: Лидерство.

Принцип 3: Увеличаване на хората.

Принцип 4: Процесен подход.

Принцип 5: Системен подход към управлението.

Принцип 6: Непрекъснато подобряване.

Принцип 7: Фактологически подход за вземане на решения.

Принцип 8: Взаимоизгодни отношения с доставчиците.

Основните принципи за ръководителите, внедряващи или усъвършенстващи една система за управление на околната среда, включват, но не се ограничават до:

- Отчитане, че управлението на околната среда (СУОС) е сред най-високите приоритети на корпоративното управление.
- Установяване и поддържане на връзки с вътрешни и външни заинтересовани страни.
- Определяне на законодателните изисквания и аспектите на околната среда, свързани с дейностите, продуктите или услугите на организацията.
- Развитие на ангажираността на ръководството и персонала с проблемите на околната среда посредством ясно възлагане на съответните отговорности.
- Стимулиране на планирането по отношение на околната среда в рамките на целия жизнен цикъл на продукта или процеса.
- Изграждане на процес за постигане на набеязаните нива на резултатност.
- Осигуряване на подходящи и достатъчни ресурси, включително обучение, за постигане на набеязаните нива на резултатност въз основа на постоянни действия.
- Оценяване на ефективността на политиката на организацията по отношение на околната среда, на общите и конкретните цели и стремеж към усъвършенстване, където това е практически разумно.

- Изграждане на управленски процес за одитиране и преглед на СУОС и за идентифициране на възможностите за усъвършенстване на системата и получената резултатност по околна среда.
- Стимулиране на подизпълнители и доставчици да изградят също СУОС.

Система за управление на качеството

Възприемането на процесен подход за разработването, внедряването и подобряването на ефикасността на една система за управление на качеството осигурява нарастване удовлетвореността на клиентите чрез изпълнението на техните изисквания.

За да функционира ефикасно, дадена организация трябва да идентифицира и управлява множество взаимосвързани дейности. Всяка дейност, която използва ресурси и се управлява, за да бъде възможно превръщането на входните елементи в изходни, може да бъде разглеждана като процес. Често изходните елементи на един процес се явяват входни елементи за следващия процес.

Прилагането на система от процеси в една организация, както и идентифицирането и взаимодействието на тези процеси и тяхното управление означава "процесен подход".

Едно от предимствата на процесния подход е постоянното управление, което той осигурява на връзките между отделните процеси вътре в системата от процеси, техните комбинации и взаимодействия.

Когато той се използва в система за управление на качеството по изискванията на стандарт ISO 9001:2000, този подход подчертава значението на:

- разбирането и удовлетворяването на изискванията;
- необходимостта от разглеждане на процесите от гледна точка на добавената стойност;
- измерване на резултатите по отношение на производителността на процесите и на тяхната ефикасност и
- непрекъснато подобряване на процеси на базата на обективни измервания.

Клиентите играят голяма роля при определянето на изискванията, разглеждани като входни елементи. Наблюдението за удовлетвореността на клиентите изисква оценяване на информацията, свързана с възприемането от тях на равнището, на което организацията е отговорила на техните изисквания.

В своето развитие от система по качество през система за осигуряване на качеството сега новият модел на системата е за управление на качеството. От контрол на качеството (контрол за откриване на дефекти) целта на системите сега е задоволени клиенти и ефективна система с отговорност на всеки за неговия краен продукт, вътрешно одитиране, проверка и непрекъснато подобряване.

В системата за управление на качеството трябва да залегнат правила за постигане изискванията към продуктите. Някои стандарти на Международната организация по стандартизация и европейски норми, приети като Български държавни стандарти, касаят текстил, са:

БДС ISO 1130:1996 Влакна текстилни. Някои методи за вземане на проби за изпитване Textile fibres - Some methods of sampling for testing

Въвежда: ISO 1130:1975

БДС EN ISO 1973:1999 Влакна текстилни. Определяне на линейна плътност. Гравиметричен метод и виброскопски метод (ISO 1973:1995) Textile fibres - Determination of linear density - Gravimetric method and vibroscope method (ISO 1973:1995) Въвежда: EN ISO 1973:1995

БДС ISO 2076:2002 Текстил. Химични влакна. Общи наименования Textiles - Man-made fibres - Generic names

Въвежда: ISO 2076:1999

БДС EN ISO 5079:1999 Влакна текстилни. Определяне на здравина до скъсване и разтегливост до скъсване на единични влакна (ISO 5079:1979) Textiles - Fibres - Determination of breaking force and elongation at break of individual fibres (ISO 5079:1979)

Въвежда: EN ISO 5079:1995

БДС ISO 6741-1:1999 Текстил. Влакна и нишки. Определяне на търговската маса на партиди. Част 1: Определяне на маса и пресмятане Textiles - Fibres and yarns - Determination of commercial mass of consignments - Part 1: Mass determination and calculations

Въвежда: ISO 6741-1:1989

БДС ISO 6741-2:1999 Текстил. Влакна и нишки. Определяне на търговската маса на партиди. - Част 2: Методи за вземане на лабораторни проби Textiles - Fibres and yarns - Determination of commercial mass of consignments - Part 2: Methods for obtaining laboratory samples

Въвежда: ISO 6741-2:1987

БДС ISO 6741-3:1999 Текстил. Влакна и нишки. Определяне на търговската маса на партиди. - Част 3: Процедури за почистване на образец Textiles - Fibres and yarns - Determination of commercial mass of consignments - Part 3: Specimen cleaning procedures

Въвежда: ISO 6741-3:1987

БДС ISO/TR 6741-4:1999 Текстил. Влакна и нишки. Определяне на търговската маса на партиди. Част 4: Стойности, използвани за търговски отстъпки и търговска остатъчна влага Textiles - Fibres and yarns - Determination of commercial mass of consignments - Part 4: Values used for the commercial allowances and the commercial moisture regains

Въвежда: ISO/TR 6741-4:1987

В Република България е задължителна за прилагане НАРЕДБА № 18 за хигиенните изисквания за облеклото за деца до 14-годишна възраст.

Модел на система за управление на качеството, основана на процесния подход, е указан в ISO 9001:2000.

Система за управление на околната среда

Организациите от всякакъв вид са все по-заинтересовани да постигнат и докажат добра резултатност спрямо околната среда чрез контролиране въздействието на своите дейности, продукти или услуги върху околната среда, отчитайки политиката си и общите си цели по околната среда. Това се извършва в условията на едно все по-строго законодателство, развитие на икономическата политика и други мерки за насърчване опазването на околната среда, както и на общото нарастване на загрижеността на заинтересованите страни по въпросите на околната среда, включително и за устойчиво развитие.

Много организации са предприели "прегледи" или "одити" по околната среда, за да оценят своята резултатност спрямо околната среда. Сами по себе си обаче тези "прегледи" или "одити" може да не бъдат достатъчни, за да дадат на една организация увереност, че нейната резултатност спрямо околната среда не само удовлетворява, но и че ще продължава да удовлетворява правните изисквания и политиката по околната среда. За да бъдат ефективни тези прегледи, е необходимо да се провеждат в рамките на една структурирана система за управление и да се съчетават с всички дейности по управлението.

Международните стандарти, отнасящи се до управлението на околната среда, имат за цел да предоставят на организацията елементите на една ефективна система за управление на околната среда. Тези елементи могат да бъдат съчетани с други изисквания на управление, за да се подпомогнат организацията да постигнат своите цели по околната среда и икономическите си цели. Тези стандарти, както и

други международни стандарти не са предвидени да бъдат използвани за създаване на нетарифни бариери в търговията или за увеличаване или промяна на правните задължения на организацията.

Международният стандарт ISO 14 001:1996 дава изискванията към система за управление на околната среда. Той е подготвен така, че да е приложим за организации от всякакъв вид и размер и е приспособен към различни географски, културни и социални условия. Успехът на тази система зависи от ангажирането на персонала от всички равнища и длъжности в организацията и особено от нейното висше ръководство (най-високото равнище на управление). Системи от подобен вид позволява на една организация да установи и оцени ефикасността на процедурите, да определи политиката и общите цели по околната среда, да постигне съответствие с тях и да докаже пред други това съответствие. Общата цел е опазването на околната среда и предотвратяването на замърсяването в съответствие със социално-икономическите потребности. Трябва да се отбележи, че много от тези изисквания могат да бъдат приети едновременно или да бъдат преразглеждани по всяко време.

Управлението на околната среда обхваща много широк спектър от въпроси, включително от стратегически и конкурентен характер. Доказателство за успешното въвеждане на система по изискванията на стандарт ISO 14 001 може да бъде използвано от организацията, за да създаде увереност у заинтересовани страни, че е налице една подходяща система за управление на околната среда.

Процесът на управление на околната среда изисква непрекъснато да се извършват следните дейности:

- Проучване състоянието на околната среда.
- Определяне на екологичната среда.
- Програма за управление на околната среда.
- Определяне отговорностите за изпълнение на програмата.
- Изпълнение на програмата.
- Одит на СУОС. Мониторинг на околната среда.
- Непрекъснато подобряване на околната среда.

Система за управление на здравословни и безопасни условия на труд

За намаляване до минимум рисковете за персонала и други заинтересовани страни, които биха могли да са изложени на рискове за здравето и безопасността, свързани с дейността, се въвежда, поддържа и непрекъснато подобрява система за управление на здравословните и безопасни условия на труд. Тя цели да осигури съответствие с политиката по здравословните и безопасни условия на труд.

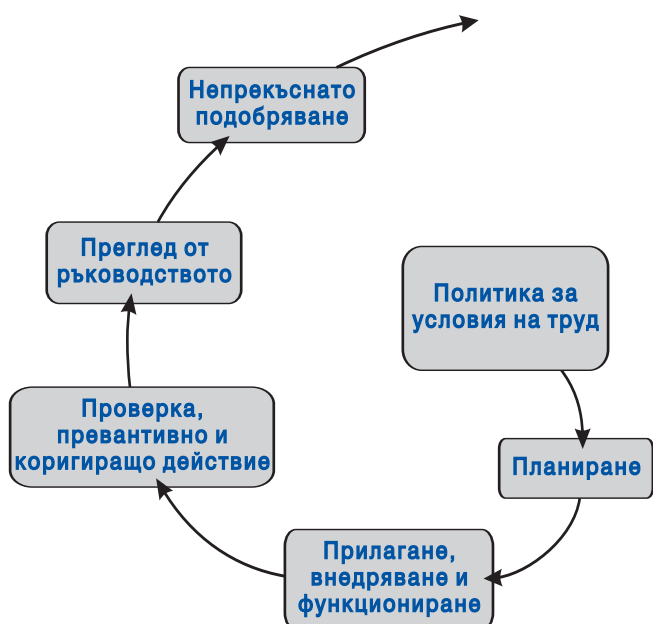
Всички изисквания на спецификация OHSAS 18 001 са пригодени за интегриране с всяка съществуваща система за управление. Степента на прило-

жение зависи от редица фактори като политиката на организацията по отношение на здравословните и безопасни условия на труд, характера на дейността ѝ, вида на рисковете и сложността на нейната дейност.

Целта на системата е да се ликвидира, ограничи или намали рискът от опасности, злополуки и инциденти, които могат да наранят, увредят, влошат здравето, нанасят материални загуби или други щети на собствеността, на средата, на работното място или комбинация от тези елементи.

В системата се управляват условия и фактори, които влияят върху доброто здравословно състояние на служителите, временните работници, снабдителите, посетителите и всички лица, намиращи се на работното място.

Модел на СЗБУТ (OHSAS 18 001)

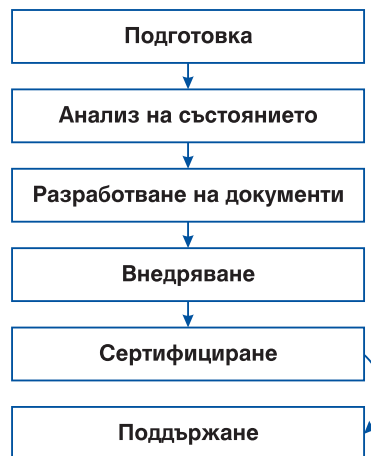

Изграждане на системи за управление

Основните принципи за изграждане на системите са:

- мисията на организацията;
- съгласуваността със законите и стандартите;
- ангажираността на всички за внедряване на система за управление;
- комуникацията - вътрешна и със заинтересованите страни;
- координирането с политиката и целите на организацията;
- стремежът към непрекъснато подобряване.

За изграждане на системи за управление могат да се приложат следните етапи:

Чрез първоначален преглед на състоянието се извършва оценка за съответствие със стандартите, регламентиращи конкретна система за управление. Прегледът има за цел да установи прилаганите процеси и дейности, съответствието им с изискванията на стандартите, законите и нормативните изисквания. Използват се наличните документи и записи от дейности, производство, доклади за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), оценка на риска и на работните места. Оценката се извършва за всички процеси и фази, които се осъществяват, като доставки, производство, съхранение и складиране на доставки и произведени продукти, транспорт, употреба от ползвателя, управление на отпадъци и др.

Като страна - кандидатка за членство в Европейския съюз, в отрасъл "Текстил" е необходимо да се прилагат изискванията към текстилни продукти за страните членки. Някои от тях са указани в "A guide to the European Communities (Names and Labelling of Textile Products) Regulations, 1998". Нормите за етикетироване на текстила са отражение на EC Directive 96/74/EC с поправката на EC Directive 97/37/EC. Целта на директивите е да се хармонизират наименованията, съставът и етикетироването на текстилните изделия.

Основните положения в Директивата са:

1. Правила за търговията с текстилни изделия в Европейския съюз.
2. Дефиниране на "текстилно изделие" и "текстилни влакна".
3. Правила при използването на наименования и описание на текстилните влакна.
4. Правила при използването на наименование "коприна".
5. Правила при използването на термин "100 %", "без примеси", "всичко" и подобни термини.

6. Правила при използването на термин "пухкава вълна" и "необработена вълна".
7. Означаване на текстилни изделия с различни проценти от влакна.
8. Изисквания за ясни етикети или марки на текстилните изделия на националния език на членовете на Съюза.
9. Изисквания за текстилни изделия, съставени от две или повече съставки.
10. Продукти, които не са обект на задължително етикетиране и маркиране.
11. Продукти, за които е задължително етикетиране или маркиране.
12. Текстилни изделия, продавани на метър.
13. Отчитане на условията, при които Директивата не се прилага за текстилни изделия.
14. Правила за етикетиране на текстил.

Важното значение на малките и средните предприятия (МСП) за икономиката на всяка държава се признава все повече от правителствата и деловите среди. При тях внедряването на системи за управление по изискванията на международните стандарти е гаранция за развитието им.

Организация, която е внедрила система за управление, може да постигне значителни конкурентни предимства.

Наличието на интегрирана система за управление може да помогне на организацията да внуши доверие на заинтересованите страни, свързани с нея, че:

- ръководството е поело задължение да спазва изискванията на политиката, общите и конкретните цели на организацията;
- насочеността е предимно върху превантивните мерки, отколкото върху коригиращите действия;
- могат да бъдат дадени доказателства за проявена грижа и съответствие с нормативните изисквания;
- в системата е предвиден процес на непрекъснато подобряване.

Една организация трябва да внедри ефективна система за управление на качеството, околната среда и здравословни и безопасни условия на труд, за да подпомогне защитата на човешкото здраве и околната среда от потенциалното въздействие на нейните дейности, изделия и услуги и да подпомогне запазването и подобряването на качеството на живот за сегашните и бъдещите поколения.

За контакти вж. рекламата по-долу

SOFOCONTROL CONSULT OOD

e-mail: scc@mobikom.com; www.sofcontrolconsult.com

гр. София 1505, ул. "Оборище" №72, вх. Г, тел./факс: 02/ 943 49 32, 943 40 62, 944 42 97

УПРАВИТЕЛ: Христо Бъчваров

ГОДИНА НА ОСНОВАВАНЕ: 1992

ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ:

☞ Разработване, внедряване и съдействие при сертификация на системи за управление на качеството, на околната среда и здравословни и безопасни условия на труд, съгласно международните стандарти ISO 9000; ISO 14000, OHSAS 18000; EN 46000; QS 9000.

☞ Разработване, внедряване и съдействие при сертификация на системи за "Оценка на риска и контрол на критичните точки" HACCP.

☞ Разработване и внедряване на "Добрата производствена практика" /GMP/, "Добрата дистрибуторска практика" /GDP/, "Системи за производствен контрол" /СПК/.

☞ Разработване, внедряване и съдействие при сертификация на интегрирани системи.

☞ Подготовка и съдействие за сертифициране на продукти и процеси за съответствие с български и международни нормативни документи и стандарти.

☞ Подготовка и съдействие за акредитация на изпитвателни лаборатории съгласно изискванията на EN ISO/IEC 17025.

☞ Обучение на ръководители и специалисти в областта на предлаганите услуги и подготовка на вътрешни одитори.

☞ Проучвания, анализи, експертизи и други в областта на осъществяваните услуги.

Предлаганите услуги "Софконтрол консулт" осъществява във всички отрасли на материалното производство и в сферата на всички видове услуги.

Избрани оферти (Technology Offers), получени чрез мрежата от иновационни центрове

По-подробно описание на предлаганата технология, която представлява интерес за Вас можете да получите като попълните **Талона за заявка**.

Интернет страницата www.irc.bg (пубрика „Технологичен пазар - Search engine“) също дава възможност да се запознаете с по-подробното описание на технологията, която Ви интересува.

За да декларирате този интерес, можете да изтеглите електронния формуляр за интерес или да го изискате на адрес: angel.milev@online.bg, vladislav.jivkov@online.bg и dimitar.ganev@online.bg.

Антибактериални медицински продукти, стимулиращи процеса на заздравяване на раните

Референтен номер	IFBUCH
Срок на валидност	04/12/2004
Държава	Полша
Кратко описание	Полски изследователски екип е разработил нов метод за модификация на хирургически конци и съдови протези посредством обогатяването им с медикамент с антибактериално (Gram+ and Gram-) и атромбогенно действие. Методът се състои в присъединяване на карбоксилни групи посредством полимеризация, последвано от импрегниране на продуктите с 3-то или 4-то поколение антибиотичен биоцид. Така модифицираните продукти показват добра разтворимост на биоцида във вода и антимикробна активност. Освен това продуктите имат много добри фармакокинетични свойства благодарение на способността им за дълбоко проникване в тъканите.
Етап на разработката	В процес на разработване - тествано в лабораторни условия.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Лицензионен договор и финансиране.
Коментари	Изследователската група търси индустриален тип партньор, произвеждащ продукти за медицината, с цел съдействие при по-нататъшното разработване, инвестиране и нови по-машабни лабораторни тестувания на допълнителните приложения на технологията.

Exterial - иновативна текстилна фасадна боя

Референтен номер	ANVAR-PL/MECA-044
Срок на валидност	11/12/2004
Държава	Франция
Кратко описание	Голям френски производител на технически тъкани е разработил боя за фасадни повърхности, която притежава едновременно естетически свойства и способност да покрива пукнатините. Методът на боядисване се базира на използването на тъкан от стъклени влакна, комбинирана с няколко слоя нетъкан материал, която се фиксира върху повърхността посредством получена боя. Продуктът се отличава с голяма цвето- и водоустойчивост и широки възможности за десениране и релефообразуване. Боята успешно може да се използва както за възстановяване на стари и повредени фасади, така и при строителството на нови, без да е необходимо специално оборудване.
Етап на разработката	Възможност да се демонстрира.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество; търговски договор с техническа помощ.
Коментари	Компании МСП, развиващи дейност в областта на производството, дистрибуцията или употребата на фасадни или интериорни бои, които да имат техническа възможност да разработят продукта. Френската фирма е готова да предостави ноу-хау, съставната тъкан и цялостната система/продукт, готова за тестване.

Система за предачни машини с разпределен контрол

Референтен номер	срг/уап
Срок на валидност	31/12/2004
Държава	Италия
Кратко описание	Италианско предприятие е разработило система, съставена от софтуерна и хардуерна част, която може да се внедри и настрои индивидуално към различни предачни машини за производство на разнообразни прежди от рода на ефектните, плюшените и др. Методът се състои в монтиране на сензори и допълнителни двигатели към всеки етап от пряденето, така че параметрите на прядката да могат да се контролират и изменят във всеки един момент. Предимства на метода: използване на опростена механика, гъвкавост, модуларност, рентабилност, дава възможност да се предат няколко различни артикула едновременно, както и да се произвеждат прежди, които предачната машина стандартно не може да произвежда.
Етап на разработката	Пазарна реализация.
Интелектуални права	Секретно ноу-хау.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество; търговски договор с техническа помощ.
Коментари	Фирмата търси производител на текстилни машини, заинтересовани от разработването на нови машини за ефектни, плюшени или пресуквани прежди или реконструирането на стари машини. Партньорът трябва да бъде или производител на текстилни машини, или голям текстилен, или технически център, като от него ще се изисква да проектира, сглоби, произведе и дистрибутира системата в тясно сътрудничество с техническия офис на възложителя. Ще бъдат осигурени техническо съдействие и сътрудничество.

Багрене на облекла с растителни багрила**Референтен номер** IRENE/ENEA/TO10**Срок на валидност** 10/03/2005**Държава** Италия**Кратко описание**

Италианско МСП, тясно специализирано в производството на текстилни багрила и апретурни обработки, е разработило технология, позволяваща използването на растителни бои при багрене на естествени влакна с висока багрилна способност и устойчивост на цвета. Технологията се базира на обработка на натуралните багрилни екстракти с нетоксични метални йони, което води до постигане на цветовете с висока яркост и устойчивост на приемливи цени. Фирмата търси партньор за търговско сътрудничество и се интересува от по-нататъшно развиване и прилагане на технологията върху различни системи за багрене. Пазарна реализация.

Етап на разработката**Интелектуални права**

Секретно ноу-хау.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ.

Коментари

Фирмата търси партньори за търговски договор с техническо сътрудничество и се интересува от фирми, които едновременно да използват технологията и да я приложат за други материали - мрамор, стъкло, дърво, като италианската фирма ще се ангажира с тестването на новите приложения, джойнт-венчър и бъдещо съвместно развиване на продукта.

Редуциране на усукването на готовия кръглоплетен плат**Референтен номер** CLF 013**Срок на валидност** 19/03/2005**Държава** Гърция**Кратко описание**

Гръцка университетска лаборатория е разработила метод за намаляване на усукаността на готовите кръглоплетени платове, тип главна еднолицева. Усукаността на стълбовете в плетивото е феномен, който се дължи на натрупаните динамични напрежения в нишката при бримкообразуването ѝ. Негативните последици от него се изразяват в спирализиране на формата и изкривяване на десена на плата, както и в предизвикването на затруднения при кроенето, а оттам голям отпадък/разход при кроенето. Методът се фокусира върху изравняване на ускорението, което се придава на нишката при плетене. Търси се партньорство за производство и търговски договор.

Етап на разработката

В процес на разработване - тествано в лабораторни условия.

Интелектуални права

Секретно ноу-хау.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество и търговски договор с техническа помощ.

Коментари

Сътрудничество с производители от областта на контрола на качеството за доразвиване на проекта, технически тренинг и консултиране.

"PRIANIC" - устройство за измерване на къдравина на преждата**Референтен номер** CLF 014**Срок на валидност** 19/03/2005**Държава** Гърция**Кратко описание**

Гръцка университетска лаборатория е разработила устройство, което измерва степента на къдравост на предени нишки. Склонността на преждите да се спирализират в свободно състояние води до вредни ефекти в следпредачните процеси (бобиниране, пресукване, тъкане, предене), а оттам и до едни от най-разпространените дефекти в готовите платове. Определянето на параметрите на тази характеристика би спомогнало за редуцирането на дефектите в готовото изделие.

Лабораторията търси сътрудничество за лицензиране, производство и търговски договор.

Етап на разработката

В процес на разработване - тествано в лабораторни условия.

Интелектуални права

Секретно ноу-хау.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество и търговски договор с техническа помощ.

Коментари

Потенциалните партньори трябва да са производители на уреди за качествен контрол на прежди и текстилни изделия с цел бъдещо развитие на метода, технически тренинг и консултации във въпросната област.

Нов вид маркиза**Референтен номер** LUX-TO-0210-01**Срок на валидност** 08/03/2005**Държава** Люксембург**Кратко описание**

МСП от Люксембург разработва нова по концепция маркиза, която е многократно по-лека от досега използваните, лесно може да се издига и да подслонява всякакъв вид събития, провеждани на открито. Благодарение на особено модерната си геометрична конструкция тентата е лека и много издръжлива на прокъсване, а цената ѝ е значително по-ниска от обикновено. Компанията търси партньор, работещ в областта на оборудването за мероприятия на открито, за да завърши технически проекта и да започне дистрибуция.

Етап на разработката

В процес на разработване - тествано в лабораторни условия.

Интелектуални права

Секретно ноу-хау.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, договор за производство (подизпълнение), финансиране.

Коментари

Търсеният партньор трябва да се занимава с производство и търговия на тенти, палатки, маркизи и здрави платове и да има опит на европейския пазар, за да може да сътрудничи успешно в адаптирането на проекта и лансирането му на пазара.

Технология за триизмерно тъкане за получаване на сложни геометрични форми. Приложение - в различни индустриални сектори за намаляване на производствения цикъл, подобряване на механичните свойства и олекотяване

Референтен номер	TO-ZA-03
Срок на валидност	01/04/2005
Държава	Германия
Кратко описание	Немско МСП предлага технология, която не се нуждае от специални тъкачни машини, за производство на тъкани безшевни триизмерни профили като велосипедни и автомобилни седалки, каски, интериорни плоскости, тръби - приблизително всеки възможен материал. Тъй като въпросните тъкани профили вече имат конструирана крайна геометрична форма, производственият цикъл може да е скъсен, механичните свойства - подобрени, а детайлите - олекотени. Фирмата търси партньор, който да може да предложи суровини или тъкачници за производство и/или лицензиране.
Етап на разработката	Пазарна реализация.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Лицензионен договор, договор за производство (подизпълнение).
Коментари	Търсен партньор: - производители на суровини за тъкачния процес. Договорът за производство ще включва предаване на ноу-хау, внедряване на новата технология и знания и осъществяване на експертен контрол върху производството на входния продукт за триизмерното тъкане. При необходимост партньорите ще бъдат консултирани как да пригледат технологията съобразно възможностите на производството им. - Тъкачници, които имат желание да използват технологията на лицензионни начала.

Сребърни влакна и прежди за медицински и терапевтични цели

Референтен номер	IFITA
Срок на валидност	14/05/2005
Държава	Полша
Кратко описание	Полски изследователски екип е разработил технология за обогатяване на текстилни материали със сребро с цел да им се придадат специфични биофизиологични свойства. Придаването на антимикробни, антистатични и електропроводими свойства на текстилните материали е от изключителна полза за терапевтиката. Технологията позволява производството на прежди със сърцевина от сребърен филамент и на нишки със сребърна обвивка. Екипът търси партньори за продължаване развитието на технологията, техническо сътрудничество и тестване на ново поколение текстилни продукти.
Етап на разработката	В процес на разработване - тествано в лабораторни условия.
Интелектуални права	Секретно ноу-хау.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество.
Коментари	Търси се партньор от областта на изследванията или производството на трикотажни продукти. Задачи: провеждане на по-нататъшни изследвания и разработване на нови приложения, тестване на физичните и механичните свойства на продукта, сътрудничество в пилотното производство и апретиране на създадените платове.

Процес на получаване на рефлектиращ ламинат с голяма колоритност и отражаемост, който може да се използва в декорирането

Референтен номер	TO UKIRC SWRD 04 010
Срок на валидност	18/05/2005
Държава	Великобритания
Кратко описание	Британски изобретател е създал и патентовал материал, който представлява покрит с отразителен слой нарисувана тъкан, която след ламиниране със смола суспендира багрилата си в отразителния слой, като едновременно добива прозрачност на места. Съществува голям потенциал методът да бъде приложен върху мебелни и декоративни плоскости и предмети. Изобретателят търси партньори за търговски договор или за съдействие за доразвиване и изследване на начини за прилагане на технологията и върху други материали.
Етап на разработката	Възможност да се демонстрира.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, лицензионен договор.
Коментари	Производители на мебели и декоративни аксесоари, занаятчии и приложници. Партньорът трябва да е способен да произвежда и продава мебелния и интериорния продукт. Задачи: да лицензира процеса за собствените си нужди, да тества нови приложения.

Самоподдържащ се елемент с постоянна форма и текстилна арматура, който, използван в комбинация с бетон, има много добри облицовъчни свойства

Референтен номер	TO-ST-019
Срок на валидност	23/05/2005
Държава	Германия
Кратко описание	Немски университет е създал елемент със собствена форма, изграден от плоскости, подсилени с текстилен материал. Така полученият материал се използва в строителството, като придава високо качество на бетонните повърхности. Материалът е лек, конкурентен от екологична гледна точка и е особено интересен при строителство на големи площи - например административни и офис здания. Университетът търси партньори от сферата на строителството за лицензиране и техническо сътрудничество.
Етап на разработката	В процес на разработване - тествано в лабораторни условия.
Интелектуални права	Подадена заявка за патент.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество и лицензионен договор.
Коментари	Партньорът трябва да се занимава със строителство и да желае да инвестира в реализирането на новата технология и допълнителните ѝ приложения и да сътрудничи за бъдещото ѝ усъвършенстване.

Автоматична система за управление на склад за рула платове

Референтен номер	INFO_TAGS
Срок на валидност	18/12/2004
Държава	Испания
Кратко описание	Испански технологичен център е разработил система за автоматично следене на разхода на плат (съответно оставащите в рулото метри) и идентичността и местонахождението му в склада посредством радиочипове. Технологията се основава на принципа на контрол чрез баркодове, но заменяйки ги с TAG- ове (активни електронни етикети), радиопредавателни чипове без батерии и съответен управляващ софтуер. Методът е разработен с цел да се постигне нов иновативен мениджмънт на складовете и шоу-румите за платове, предназначени за мебелното производство (дамаски). Голямото му предимство пред досега използваните с баркодове е, че позволява както четене, така и редакция на информацията, при това дистанционно. Възможност да се демонстрира. Секретно ноу-хау.
Етап на разработката	Техническо сътрудничество, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ.
Интелектуални права	Технологичният център търси партньор, способен да реализира практически разработеното ноу-хау, като предлага на евентуалния партньор инженеринг, техническо консултиране и тренинг.
Търсено сътрудничество	Задачи: адаптиране на технологията за специални изисквания.
Коментари	

Биоразграждащи се мрежи и мрежести торби с най-висока степен на здравина, дължаща се на иновативен процес на тъкане (двойноусукваща технология)

Референтен номер	APS-NET
Срок на валидност	01/07/2005
Държава	Австрия
Кратко описание	Австрийско МСП, работещо в областта на опаковките, е създало нов екологично чист процес за производство на мрежести изделия от текстил с голяма здравина и сравнително нисък разход на материал. В момента методът се използва за производство на мрежести торбички, но е възможно да се прилага за мрежести структури с разнообразен вид и предназначение. Технологията, по която се предат предиите за мрежите, е уникална - представлява усукване на всяка от нишките на преждата по два пъти около всички останали, което обяснява голямата здравина на крайния продукт. Търсят се партньори за доразработване на технологията и максимално усвояване на съществуващото ноу-хау.
Етап на разработката	Пазарна реализация.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, лицензионен договор, договор за производство (подизпълнение).
Коментари	Лицензионен договор. Експлоатиране на технологията в европейски мащаб. Техническо сътрудничество - развитие и усвояване на нови приложения. Договор за производство на мрежести торбички.

Нов гъвкав вид радиатор, на текстилна основа, с изолационни слоеве от електропроводящи нишки

Референтен номер	04 IL ILM1 0ATW
Срок на валидност	30/08/2005
Държава	Израел
Кратко описание	Израелско МСП е създадо нов вид технология за отопление с гъвкави радиатори на текстилна основа. Използва се тъкан с вътъкани изолиращи слоеве, съставени от електропроводящи нишки. Повърхността на радиаторите се нагрява до 120 °С, ширината им може да достига 1800 мм, а дължината е неограничена. Могат да се произведат с различни спецификации. Компанията се интересува от джойнт-венчър.
Етап на разработката	Пазарна реализация.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Джойнт-венчър, финансиране.
Коментари	Тип на търсения партньор: индустриално предприятие. Специфична област на работа: в сферата на отоплителните системи от рода на подовото отопление, производство на радиатори, килими и подови покрития, принадлежности за къмпинг. Задачи за изпълнение: производство на продукти, използвайки технологията.

Антропометричен манекен, направен след използване на автоматична система за измерване параметрите на тялото

Референтен номер	04 IT PR 0AEV
Срок на валидност	31/05/2005
Държава	Италия
Кратко описание	Италианско МСП е разработило иновативна методология, която да позволи на конструкторите и дизайнерите на облекла да достигнат максимална степен на съответствие на дрехата към тялото на всеки индивидуален клиент. Formax® е антропометричен манекен, построен въз основа на идентификационни изчисления и операции, направени от ScanFit® - автоматизирана система за снемане и оразмеряване на човешкото тяло по стотици признаци. Фирмата се интересува от търговски договор с техническа помощ.
Етап на разработката	Възможност да се демонстрира.
Интелектуални права	Издаден патент.
Търсено сътрудничество	Търговски договор с техническа помощ.
Коментари	Област на дейност на партньора: МСП, университети, изследователски институти от шивашката индустрия, инженерство, биомедицина, ергономия, масов маркетинг. Задачи: производство и маркетинг на продукта. Техническото съдействие може да се поеме от италианската страна.

Избрани заявки за търсене на технологии (Technology Requests), получени чрез мрежата от иновационни центрове

По-подробно описание на търсената технология, която представлява интерес за Вас можете да получите като попълните **Талона за заявка**.

Интернет страницата www.irc.bg (пубрика „Технологичен пазар - Search engine“) също дава възможност да се запознаете с по-подробното описание на заявката за технология, която Ви интересува.

За да декларирате този интерес, можете да изтеглите електронния формуляр за интерес или да го изискате на адрес: angel.milev@online.bg, vladislav.jivkov@online.bg и dimitar.ganev@online.bg.

Домашна система за химическо чистене

Референтен номер	TR/B/14/45
Срок на валидност	12/12/2004
Държава	Великобритания
Кратко описание	Британска компания търси технология за извършване на химическо почистване в домашни условия. Предложенията могат да включват както самостоятелни компактни единици, така и конвенционални домашни перални машини, пригодени за химическо чистене. Ще се обръща внимание на почистващите разтвори и особено на разтворите с ниска токсичност. Фирмата би искала да лицензира технологията.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, джойнт-венчър, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ, договор за производство/подизпълнение.
Коментари	Тип партньор: индустриалец/изследовател. Специфична сфера на дейност: текстилни технологии/перални машини. Задача за изпълнение: да достави технологията, джойнт-венчър.

Екотенденции: нови екологични материали и влакна за модния пазар

Референтен номер cpr/fashion
Срок на валидност 31/12/2004

Държава Италия

Кратко описание

Италиански технически център разработва продукт, базиран на екосъобразните технологии. Центърът търси нови материали и влакна/нишки за модния пазар. Проучват се възможните екологични процеси и методологии, които да могат да избегнат замърсяването на околната среда и едновременно да осигурят високо качество на дрехите и аксесоарите. Центърът се интересува от споразумение за техническо сътрудничество.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, търговски договор с техническа помощ.

Коментари

Търсен тип партньор: текстилно или кожарско предприятие или технологичен център.

Партньорът ще осигурява техническо конструиране, технически тренинг в разработването на нискобюджетна колекция от мостри от екологични материали.

Използване на йонизатори за домашни парни ютии

Референтен номер TR/B/14/47
Срок на валидност 04/02/2005

Държава Великобритания

Кратко описание

Британски лидер на пазара на стоки за бита желае да използва прост йонизатор за домашна парна ютия, който да спомогне водата да се дисперсира на по-малки глобули и така да ускори проникването на парата в дрехите при гладене. Компанията се интересува от лицензиране на технологията.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, лицензионен договор, производствен договор (подизпълнение).

Коментари

Търсен тип партньор: индустриалец или изследователски институт.

Изисквания: знания в областта на йонизиращите технологии.

Задачи: да осигури или да се включи в разработването на технологията.

Вграждане на предаватели в текстилни материали

Референтен номер TR/B/14/48
Срок на валидност 04/02/2005

Държава Великобритания

Кратко описание

Британски производител на бяла техника желае да работи с производители на текстил и облекло с цел вграждане на предаватели в дрехите. По този начин дрехата ще може да комуникира с пералнята, за да се установи най-подходящата програма за пране или с ютията, за да се настрои най-добрата температура за гладене. Фирмата търси партньор за лицензиране или съвместно развиване на технологията.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, джойнт-венчър, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ, договор за производство/подизпълнение.

Коментари

Изследователски институт или университет. Предаватели/радиочестотни тагове. Съвместно развитие на технологията.

Свърхзвукова ютия за дрехи

Референтен номер TR/B/14/49
Срок на валидност 04/02/2005

Държава Великобритания

Кратко описание

Британски производител на стоки за бита се интересува от алтернативна на конвенционалната технология за гладене на дрехи (посредством топлина и пара), използваща ултразвукови вълни. Компанията желае да лицензира технологията.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, джойнт-венчър, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ, договор за производство/подизпълнение.

Коментари

Партньор: индустриалец или изследователски институт.

Област: инженеринг и развитие на свърхзвукви технологии.

Задачи: да осигури или да се включи в развиването на технологията.

Технология и ноу-хау за производство на технически текстил

Референтен номер LIC-techtex
Срок на валидност 26/02/2005

Държава Литва

Кратко описание

Литовска компания, производител на облекла и бельо от вълна и вълнени смеси, се интересува от започване на производство на технически текстил. Фирмата желае да се свърже с партньор, който може да извърши експертна оценка на съществуващите й технологични капацитети и на възможностите за развиване и внедряване на нови капацитети за производство на технически платове от 100 % вълна, вълнени смеси или от синтетични влакна.

Търсено сътрудничество

Техническо сътрудничество, търговски договор с техническа помощ.

Коментари

Фирмата желае да се свърже с партньор, който може да извърши експертна оценка на съществуващите технологични капацитети и на възможностите за развиване и внедряване на нови капацитети с цел производство на технически текстил.

Резултати от изследване на причините за получаване на гънки по дрехите

Референтен номер	TR/B/14/50
Срок на валидност	04/02/2005
Държава	Великобритания
Кратко описание	Британски производител на ютии желае да установи причините за получаване на гънки при дрехите, за да вникне по-добре в най-ефективния метод за отстраняване на проблема. Фирмата търси техническо сътрудничество, търговски договор или договор за производство и джойнт-венчър.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, джойнт-венчър, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ, договор за производство/подизпълнение.
Коментари	Търсен тип партньор: изследователски институт или университет. Област: текстилни изследвания. Задача: да осигури ноу-хау.

Технологии за третиране на платовете с цел постигане на мекота и по-добри показатели при опип

Референтен номер	2004-0001
Срок на валидност	28/02/2005
Държава	Белгия
Кратко описание	Голяма белгийска компания търси технология (на разположение или в процес на разработка) за поддържане и подобряване на мекотата, интензивността на цветовете и показателите при опип на тъканите. Технологиите трябва да са пригодни за използване под формата на течни препарати. Компанията е отворена за сътрудничество като лицензионен договор, бъдещи изследвания или осъществяване на производство с техническа помощ.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, джойнт-венчър, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ, договор за производство/подизпълнение.
Коментари	Фирмата има богат опит в международното сътрудничество и е отворена към различни видове партньорство с доставчика на технологията в зависимост от получената оферта.

Фиксиране на кръглоплетен полиестерен плат

Референтен номер	CLF 016
Срок на валидност	17/03/2005
Държава	Гърция
Кратко описание	Гръцка трикотажна фирма търси технология за фиксиране на платове с полиестерен състав веднага след свалянето им от плетачния автомат. Търсената технология може значително да съкрати времето, необходимо за извършване на тази специфична обработка на полиестерните платове. Сътрудничеството може да бъде под формата на търговски договор с техническа помощ.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество.
Коментари	Изследователски център или индустриален производител.

Ноу-хау и технология за избелване на животински кожи

Референтен номер	04 IS WSTI 0AQ9
Срок на валидност	09/07/2005
Държава	Исландия
Кратко описание	Исландско МСП, специализирано в тониране и багрене на животински кожи, се интересува от ноу-хау и технология за избелване на обработени и необработени животински кожи. Фирмата търси техническо сътрудничество или лицензионен договор с организация от Европа, която да е в състояние да осигури въпросната технология.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, джойнт-венчър, лицензионен договор, търговски договор с техническа помощ.
Коментари	Търси се фирма, която вече е разработила избелващата технология за своите капацитети. Химическа компания, вече разработила технология за избелване. Химическа компания, вече разработила технология за избелване и интересуваща се от развитие на технология за избелване на обработена и необработена животинска кожа съвместно с исландското предприятие.

Многослоен материал

Референтен номер	04 PL SPCU 0ASL
Срок на валидност	18/08/2005
Държава	Полша
Кратко описание	Опитен полски производител на електрически одеяла, възглавници и други подобни артикули, лидер в областта на полския пазар, търси четирислоен материал за производството им. Материалът трябва да съдържа два слоя от полиуретанова пяна във вътрешността си и два външни слоя от тъкана влакнеста материя.
Търсено сътрудничество	Техническо сътрудничество, търговски договор с техническа помощ.
Коментари	Фирмата се интересува от техническо сътрудничество с партньор с опит в областта на технологиите за производство на памук и полиуретанова пяна и би сключила търговски договор с техническа помощ относно четирислоения материал с производител на подобен тип изделия.

БАТЕК и интеграцията на българския текстил и облекло в европейските структури

Динко Овчаров, БАТЕК

Анализът на състоянието на текстила и облеклото в ЕС показва, че днес то е изправено пред редица текущи и институционални предизвикателства, чиито елементи определят стратегическите цели за промишлеността през второто десетилетие на XXI век. В хронологичен ред влиянието на тези елементи е, както следва:

- общата икономическа стагнация в страните от ЕС;
- скъпото евро, което затруднява износа и благоприятства вноса;
- големият ценови натиск;
- разширяването на ЕС до 25 страни членки от 1 май 2004 г.;
- Пан-Евро-Средиземноморската зона за свободна търговия;
- края на квотите за текстила и облеклото от 1 януари 2005 г. и очакваната инвазия на китайските стоки на световните пазари;
- програмата за развитие от Доха в рамките на Световната търговска организация (СТО).

Всеки елемент, който ще оказва влияние върху текстилната и конфекционната промишленост в ЕС през периода 2005 - 2010 г., трябва да бъде считан като основен. Взети заедно, те представляват потенциала за промяната, който никой в промишлеността не може да си позволи да пренебрегва.

Първото институционално предизвикателство е разширението, при което населението на ЕС-15 от 377 милиона става 455 милиона на ЕС-25. Същевременно оборотът на текстила и облеклото нараства от 203 на 226 млрд. евро. Влиянието на разширяването на Еврозоната върху текстила и облеклото ще бъде минимално както в досегашните, така и в новите членки на ЕС. От години има свободна търговия между сегашните 15 страни членки и страните кандидатки, която обхваща безмитен и безквотен реципрочен достъп, в резултат на което към 2003 г. търговията между страните членки и новите страни членки достигна почти 7 млрд. евро износ и 7.75 млрд. внос. Износът е предимно полуфабрикати, вносът - главно облекло. Резултатът от разширяването от 1 май 2004 г. и последващите го други ще бъде създаването на единен пазар за около 450 млн. души, в чиито рамки стоките ще могат свободно да се движат, като се предвижда те да бъдат легитимирани, тъй като законните постановки, свързани със създаването му, вече са били третираны в главите по присъединяването.

Следващото предизвикателство е Пан-Евро-Средиземноморската зона за свободна търговия. Какво е привлекателното в нея за развитието на текстила и

облеклото в Еврозоната? Съставните ѝ части са Е-25, страните от ЕФТА, България, Турция и Румъния. По отношение на производство, заетост и население цифрите са впечатляващи: над 700 млн. потребители; 6.95 млн. работни места и 273 млрд. евро оборот. Това изправя ЕВРОТЕКС пред необходимостта да възприеме съществуването на една средноголяма икономика в световен мащаб, като Единният европейски пазар не може да се счита за валиден в цялата Пан-Евро-Средиземноморска зона.

Краят на системата от квоти е третият институционален шок, който ще повлияе на текстила и облеклото по целия свят от 1 януари 2005 г. Това ще доведе до голямо увеличаване на вноса на текстил и облекло в ЕС, Канада и САЩ. Очаква се голям брой малки доставчици, чийто експорт е насочен към ЕС, да изпаднат в сериозна рискова ситуация. Нарастването на конкурентния натиск ще сваля цените, което ще бъде от малка полза за потребителя, но няма да подпомогне трайното развитие на текстила и облеклото в страните доставчици. Перспективата пред малките страни доставчици след 1 януари 2005 г. е мрачна.

Другото предизвикателство - Програмата за развитие от Доха, Катар (ноември 2001 г.) и достъпът до пазари, което засяга ЕВРОТЕКС и неговите членове, е все още в процес на утвърждаване.

В съответствие с направения анализ на състоянието на текстилната и конфекционната промишленост на ЕС към момента може да се констатира, че успешната интеграция на българската текстилна и конфекционна промишленост с тази на Европейския съюз и нейното развитие в новите условия до голяма степен зависят от готовността на отделните браншове да имплантират своевременно евронормите в производството си през оставащото до присъединяването на България към ЕС време. Това е свързано с изпълнението на редица дейности, които изискват пълна концентрация и мобилизация на всички ресурси от страна на българските фирми, както и активното им участие в мероприятията, организирани от ЕС. С приближаването на 2007 г. тези мероприятия стават все по-значими и осезателни, които трасират пътя на България за членството ѝ в Европейския съюз.

В контекста на това събитие през втората половина на 2003 г. неправителствени и браншови организации в областта на текстила и облеклото създадоха национална асоциация по текстил и конфекция - **БАТЕК** (Българска асоциация по текстил и конфекция). Учредители на новата асоциация са:

- **Научно-техническият съюз по текстил, облекло и кожи** (НТС по ТОК);

- Асоциацията на дружествата от леката промишленост (АДЛП);
- Браншовият съюз на вълненотекстилната и копринено-текстилната промишленост (БСВКП);
- Браншовият съюз на трикотажната промишленост (БСТП);
- Браншовият съюз на шевната промишленост (БСШП).

Създаването на неправителствена организация в България в областта на текстила и конфекцията на национално представително равнище бе инициирано от съвместния проект "Пърфект Линк" между Европейската асоциация по текстил и конфекция (ЕВРОТЕКС) и Българската стопанска камара (БСК). От месец април 2004 г. вместо БСК страна по проекта за България е вече БАТЕК.

БАТЕК е доброволно сдружение с нестопанска цел на браншови организации, асоциации, съюзи и сдружения, в които членуват производители на текстил и конфекция. В асоциацията могат да членуват като наблюдатели научни институти, висши учебни заведения и други неправителствени организации, свързани с производството и маркетинга на текстил и конфекция. **Основните цели на БАТЕК са:**

- Да представлява колективните интереси на браншовите организации от текстила и конфекцията пред българските и международните институции.
- Да осигурява защита на фирмите - членки на БАТЕК, от търговска, икономическа, правна и научна гледна точка на българско и международно равнище.
- Да участва в изграждането на мрежа за сътрудничество с националните асоциации на страните - членки на ЕС, и националните асоциации на страните кандидатки.
- Да съдейства за създаването на благоприятна среда за развитие на текстилната и конфекционната промишленост в България в съответствие с интересите на своите членове.
- Да съдейства за насърчаване на преките връзки между фирмите от България и ЕС в областта на текстилната и конфекционната промишленост.
- Съвместно с другите браншови организации от леката промишленост и с подкрепата на европейските структури да подготвя и разработва документи по проекти на законови и подзаконови актове, както и включване на експерти от браншовите организации при създаване на документи и актове, отнасящи се до леката промишленост.
- Да обучава експерти, ръководни и изпълнителски кадри в съответствие с изискванията на евростандартите.

- Да обменя информация между български фирми и фирми от ЕС.
- Да бъде партньор и контрагент в разработването на съвместни проекти с ЕС, сътрудничество и др.

За постигането на своите цели БАТЕК:

- проучва и съдейства за решаването на проблеми на членовете си в научната, технологичната, икономическата и законодателната област;
- разработва стратегии и законопроекти в областта на текстилната и конфекционната промишленост и съдейства за хармонизирането им с тези на ЕС;
- организира симпозиуми, курсове, семинари, конференции и участия в международни прояви, панаири и изложения на своите членове;
- предоставя на фирмите от текстила и конфекцията и на други организации в съответната област информация и експертна помощ във връзка с прилагане на европейското законодателство в текстилния и конфекционния сектор;
- създава условия за обмен на опит, разработва и дава предписания за добра производствена и търговска практика;
- съвместно с Министерството на икономиката подготвя и обявява политиката по отношение мениджмънта на проекти и контрола върху получаването и изразходването на средствата по предприсъединителните програми на ЕС, свързани с финансиране на проекти за технологично обновяване и подобряване на условията на труд;
- участва активно в дейността на европейските и международните сродни организации и защитава интересите на българските производители и потребители;
- изготвя ежегоден обстоен анализ на състоянието на отрасъла и предлага програми за бъдещото развитие;
- насочва и подпомага членовете си при участие в различни програми и проекти;
- подготвя изходните параметри на проект за разработване на цялостна стратегия за развитието на текстила и конфекцията в България през следващите 15 - 20 години в условията на страна - член на ЕС, за чието реализиране ще предложи на Еуротекс да съдейства за неговото финансиране.

Органите на управление на БАТЕК са:

Общо събрание (ОС) и Управителен съвет (УС).

Ръководството се осъществява от председател и зам.-председател, които се избират на ротационен принцип между членовете на УС. Председател на БАТЕК е г-н Йордан Василев - председател на АДЛП, а зам.-председател - инж. Георги Топчиев - председател на БСВКП. Оперативната дейност в Асоциацията

се извършва от Координационен съвет (КС), който се състои от трима експерти: г-жа Диана Маринкева (изп. директор на АДЛП) - икономически експерт, г-ца Мила Ненова (юрист във фирма "Миролио") - юридически експерт, и н.с. инж. Динко Овчаров (председател на НТС по ТОК) - технически експерт.

По програмата на проекта "Пърфект Линк" експерти от всички страни кандидатки за членство в ЕС, в т.ч. и от България, преминаха обучение на семинари с лектори най-добрите експерти на ЕВРОТЕКС в Любляна (Словения), Гдиня (Полша), Вилнюс (Литва), София (България) и Будапеща (Унгария). Обучението обхваща най-важните и приоритетни теми на ЕС, както следва:

1. Околна среда.
2. Международна търговия.
3. Стандарти/сертификация за текстила.
4. Изследване и обновяване.
5. Вътрешен пазар, права на интелектуалната собственост.
6. Социален диалог.

Експертите, които са преминали обучението в посочените семинари по проекта "Пърфект Линк", са в процес на подготовка на материали за семинарно обучение и събеседване с фирмите, за да станат широко достояние сред заинтересованите страни в България. Началото на тези семинари е предвидено за 25 ноември 2004 г. със семинар в София. Следващите семинари ще се проведат, както следва: 09.12.2004 г. - Плевен, 27.01.2005 г. - Пловдив, и 04.02.2005 г. - Сливен. По наша преценка това са регионите с най-голяма концентрация на фирми от текстила и облеклото. Семинарите ще включват обучение и дискусии по целия пакет от теми. Към тези семинари трябва да се подходи много отговорно и ангажирано, като внимателно се обсъдят проблемите, които стоят пред българските фирми, за да се изработи стратегия за конкретни действия при прилагане на европейските норми в производството на текстил и облекло у нас. Като изхождаме от реалните условия, основните проблеми, които ще затруднят българските фирми при реализацията на тази цел, са два. Първият е свързан с потребността от значителен финансов ресурс. В зависимост от вида и обема на производството тежестта за отделните фирми ще бъде различна, като своевременно трябва да се предвидят необходимите средства през следващите години, за да могат успешно да се реализират дейностите, свързани с преустройството на производството. Времето ще бъде вторият, но твърде обезпокоителен проблем. Ако до приемането ни в ЕС евроноормите са само пожелателни за нашите производители, след това те ще станат задължителни.

У нас подготовката на производството за навливането му в един конкурентен пазар твърде много закъсня. Едва през последните години се заговори

за европейски изисквания и евроноорми. За да наваксаме пропуснатото, са ни нужни изключително стройна организация и голяма отговорност както от страна на БАТЕК, така и от страна на ръководствата на съответните фирми. Необходимо е да се осъзнаят важността и сложността на проблема и да се поемат ангажименти за привеждане на техниката и технологията, организацията на производство, условията на труд и другите задължителни изисквания в съответствие с европейските нормативи. Компромиси в това отношение няма да се правят. Свикнали сме по български, че за всяко правило има изключения и България е винаги в сферата на изключенията. Нито Европейският съюз ще даде средства за това, нито държавни институции ще субсидират подобна дейност. Фирмите, които не спазват европейските изисквания, ще преустановят своята дейност. Това трябва добре да се разбере от всички, които работят в областта на текстила и конфекцията, а и не само там. Необходимо е добре да се проумее фактът, че с присъединяването на България към ЕС ще престане да съществува разликата между вътрешен и външен пазар. Българският пазар ще бъде също пазар на ЕС. БАТЕК ще направи всичко възможно да предостави цялата информация на българските фирми за подготовката им при включването на България в Евророната. Това са само началните стъпки в дейността на БАТЕК. Макар и да няма година от създаването си, БАТЕК се включи в редица мащабни прояви, на които въпреки липсващия му финансов ресурс към момента успя да се представи доста успешно. Това е добър знак пред многобройните предизвикателства, пред които сме изправени по пътя на интеграцията на българския текстил и конфекция в структурите на ЕС. Надяваме се, че с помощта на ЕВРОТЕКС и с активното участие и пълното съдействие на нашите фирми БАТЕК ще се включи в успешното решаване на всички проблеми.

Знаем, че ще бъде трудно, дори много трудно, но ние сме оптимисти, че страната ни ще стане равноправен член на Евросъюза през 2007 г. с действаща текстилна и конфекционна промишленост. Този оптимизъм идва преди всичко от опита, възможностите и капацитета, който имаме всички ние, за да решим стоящите пред нас проблеми. Независимо от закъснения старт вярваме, че шансове все още има, че ще наваксаме пропуснатото и ще завършим успешно този доста кратък, но твърде динамичен предприемачески период. Най-старата промишленост в България - текстилът и конфекцията, ще заеме своето място в обновена и жизнена Европа.

За контакти:

НТС по текстил, облекло и кожи
Динко Овчаров, тел.: 02/988 1641

БАТЕК
София 1057, ул. Драган Цанков 36, Интерпред - офис 316

Проект "ИТЕ" - към европейска интелигентна среда за текстилните предприятия

От 1 юли 2004 г. фондация "Приложни изследвания и комуникации" е член на консорциума по проекта от Шестата рамкова програма "ИТЕ". Той се изпълнява от 22 партньори от 16 страни (Гърция, Италия, Испания, Германия, Португалия, Румъния, Литва, Латвия, Чехия, Полша, Унгария, България, Турция, Кипър, Словакия и Малта) и е с продължителност 24 месеца.

Целта на проекта "ИТЕ" е да разгърне и насочи човешкия ресурс на фирмите от текстилния сектор с цел активизиране и повишаване на възприемчивостта им към иновации чрез участие в подходящи европейски проекти.

Целта на проекта ще бъде постигната чрез:

- широкото и интензивно разпространяване на информация за научноизследователските инициативи на Европейския съюз - текущата Шеста рамкова програма и предстоящата Седма рамкова програма;
- насочването на фирми към научноизследователските проекти на Шеста рамкова програма и особено към новите инструменти - например интегрираните проекти. Ще бъдат създавани връзки и с инструментите на Седмата рамкова програма;
- разпространяването на практиката и резултатите от технологичния бенчмаркинг;
- създаването на международна секторна мрежа от експерти за трансфер на успешни примери от други сектори и бизнес среди;
- задълбочения анализ на ролята на човешкия фактор за усвояването на иновации в МСП като отговор на промените и новите предизвикателства - например участието в нови европейски проекти;
- подбора на добри практики за разгръщане на човешките ресурси от най-добрите европейски текстилни компании и тяхното разпространяване до широк кръг от МСП с цел мотивиране на тяхното участие в европейски проекти.

Целите ще бъдат постигнати чрез семинари, работни срещи, посещения на фирми, бенчмаркинг одити и задълбочено изследване на участващите МСП. Ще бъде осигурено обучение на технологичните центрове от сектора и те ще получат достъп до методологии, процеси и инструменти в подкрепа на тяхната роля да съдействат на МСП в областта на научните изследвания, иновациите и участието им в нови европейски проекти.

Описание на работата по проекта "ИТЕ"

1. Създаване на платформата на проекта:
  - изработване на рамката на проекта и комуникационната стратегия между партньорите в него;
  - създаване на мрежа от експерти - те ще бъдат мозъчния тръст на проекта и ще осигуряват консорциума с необходимата експертиза, модерни практики, икономическа и технологична информация;
  - анализиране на текстилната промишленост в страните на партньорите от консорциума - размери, тенденции за развитие, основни продукти, основни проблеми и т.н.
2. Информирание и стимулиране на МСП за научни изследвания и иновации:
  - организиране на семинари за популяризиране на Шестата рамкова програма и концепцията за бенчмаркинг - партньорите планират да организират семинари във всички страни от консорциума. Информационни материали, представящи Шестата рамкова програма и инициативата "ИТЕ", ще бъдат разпространени до 9000 МСП от този сектор с цел да бъдат запознати с възможностите и стимулирани за участие;
  - насочване на фирмите, изработване на индивидуални фирмени профили и идентифициране на подходящи европейски проекти - за да се подпомогнат МСП да намерят партньори според техните специфични нужди, ще бъдат изработени индивидуални фирмени профили, които да се включат в базата данни на CORDIS за търсене на партньори.
3. Приоритизиране на човешкия фактор като най-важен за научните изследвания и иновациите:
  - изработване на инструмент за проучването - той ще бъде използван за проучване на влиянието на човешкия фактор във фирмите при усвояване на иновациите и при установяване на нуждите от обучение;
  - провеждане на проучването;
  - подбор на добри практики - резултатите от проучването ще бъдат анализирани в дълбочина с участието на подходящи компании, като ще бъде направено сравнение на заключителните бележки по отделните клъстери;
  - активиране на мрежата от експерти и финализиране на проучването - резултатите от проучването ще бъдат предоставени на мрежата от експерти с цел да бъдат валидирани и обогатени.

ни от тяхната експертиза, преди да бъдат представени в публичното пространство.

4. Бенчмаркинг на технологичния мениджмънт:

- извършване на бенчмаркинг одити - партньорите по проекта ще подберат МСП от техните страни за провеждането на тези одити - за България това ще бъдат 20 фирми, за проекта общо ще бъдат 101;
- анализиране на резултатите и изготвяне на отчети - ще бъде извършен статистически анализ на събраната информация. След това ще бъдат изготвени индивидуални бенчмаркинг отчети. Анализът и отчетите ще бъдат разпространени до всяка от участвалите фирми.

5. Разпространяване на резултатите от проекта и стимулиране на МСП да участват в Шестата рамкова програма:

- разработване на платформа за разпространение на натрупаното знание - под формата на ръководство за обучение;
- организиране на работни срещи за разпространяване на резултатите от проекта и стимулиране на фирмите за участие.

Екипът на фондация "Приложни изследвания и комуникации", работещ по проекта, кани заинтересованите български фирми от текстилния сектор да вземат участие в съответните задачи по проекта.

За повече информация:
Фондация "Приложни изследвания и комуникации"
тел.: 02/986 7887, 02/986 7557
Владислав Живков, vladislav.jivkov@online.bg

Проект "Насърчаване на българската конфекционна промишленост" - приложение на германската система за подпомагане на малките и средните предприятия

Проектът "Насърчаване на българската конфекционна промишленост" се финансира в рамките на германско-българското икономическо сътрудничество по Програмата за насърчаване на икономиката и заетостта и се изпълнява от Германското дружество за техническо сътрудничество (GTZ). GTZ осъществява около 2700 проекта и програми в 131 страни в света. Приоритет в нашата работа е осигуряването на трайно и дългосрочно развитие - зачитане на човешките права, глобална отговорност и партньорство, демокрация и поемане на отговорност за околната среда. Проектът "Насърчаване на българската конфекционна промишленост" трябва да бъде принос за изграждането на функциониращо пазарно стопанство и конкурентоспособна икономика в съответствие с основните критерии за членство в ЕС. Целта му е изграждане на структури за повишаване на конкурентоспособността и повишаване на заетостта в малките и средните частни предприятия от бранша. В работата си правим опит да обединим и да обвържем взаимно всички дейности в обща концепция, за да може на фона на ограничените средства и отчитайки приноса и на международните донори, да се постигне възможно най-голям ефект.

Концепцията предвижда чрез предоставяне на консултантска помощ на микро-, мезо- и макроравнище да се допринесе за структурното усъвършенстване в сферата на стопанската политика по отношение на малкия и средния бизнес. По-конкретно проектът предвижда на микроравнище да бъдат насърчени предварително подбрани предприятия, за да може въз основа на SWOT анализа на тези предприятия да се очертаят трудностите и критичните

аспекти в сектора и да се разработят необходимите мерки и инструменти за преодоляване на съществуващите пред тях бариери.

Чрез предоставяне на консултации на мезоравнище (браншови камари, съюзи) натрупаният опит и получените резултати ще бъдат предадени на следващото по-високо равнище с оглед постигането на две основни цели:

- усъвършенстване на предоставяните услуги на мезоравнище, предназначени както за техните членове, така и за целия сектор;
- оптимизиране на работата на структурите на мезоравнище за лобиране пред парламента, правителството и администрацията (макроравнище) с оглед подобряване условията за развитие на средната класа в България.

В концепцията за работа със структурите на макроравнище е заложена идеята въз основа на натрупания опит и получените резултати на микро- и мезоравнище да се направи опит съвместно с централните и регионалните структури на администрацията да се разработи стратегия за развитието на сектора и да се съдейства за подготовка на мерките и инструментите за политическо решение и реализация в тази насока.

Основа за това ще бъде германската система за насърчаване на малкия и средния бизнес.

Заместник-министърът на икономиката Валентин Първанов представи първия вариант на [стратегията "Премяна България"](#) по време на второто заседание на Консултативния съвет за развитие на сектор "Облекло и текстил" в България. С нея се предлага система от цели и мерки, чрез които да се повиши конку-

рентоспособността на този отрасъл и да се осигурят възможности за развитие в средносрочна и дългосрочна перспектива.

Отрасълът, в който са заети близо 170 000 души, е един от най-големите работодатели в страната. В него активно работят около 2500 фирми. Почти една четвърт от целия български износ се осигурява от производителите на облекло и текстил. В класацията за привлечени чуждестранни инвестиции по браншове за периода 1998 - юни 2004 г. секторът заема 8-о място с 210 млн. щ. дол. Докато текстилната и шивашката индустрия в повечето западноевропейски страни намалява оборотите и броя на заетите лица, секторът в България се разви доста динамично. Причината за това са доскоро твърде ниските разходи за труд, което бе използвано от редица международни фирми, за да могат да произвеждат при много изгодни за тях цени.

Предприятията от отрасъла отдавна знаят, че този бум в сектора се крепи на глинени крака. Наред с покачващото се равнище на заплатите заплаха е преди всичко отпадането на вносните квоти от началото на 2005 г. за текстилни гиганти като Китай. Така според опасенията на работещите в отрасъла ще бъдат застрашени основните пазари на България в ЕС.

В отговор на тези предизвикателства стратегията предлага **секторът да се съсредоточи в производството на готов продукт, вместо върху работа на ишлема**. За тази цел е необходимо значително да се повиши производителността, да се подобри организацията на производството и преди всичко маркетингът и продажбите. Твърде много предприятия от сектора са зависими от силно ограничен кръг възложители и по този начин са особено уязвими. Като особено предимство авторите виждат сравнително високата гъвкавост на българските производители и географската близост до важни пазари, позволяващи на предприятията да произвеждат сравнително малки и разнообразни серии и в кратки срокове. Това до голяма степен се покрива с общата тенденция за намаляване на складовите наличности и за по-честа смяна на колекциите и асортимента. С подобряване на ситуацията в българските предприятия в сферата на логистиката и обслужването на клиентите тези предимства ще се извият по-пълно.

По отношение на секторната политика стратегията предлага цял пакет от мерки - от премахване на бариерите по пътя на стоките към западноевропейските пазари през изграждане на национални и международни уеб-портали до целенасочени програми за насърчаване на бранша. Особено важно според авторите е да се **реформират образованието и професионалната квалификация**, като се свържат по-тясно с потребностите на бизнеса, както и да се разработи насърчителна програма на правителството, с която целенасочено да се стимулират повишаването на

производителността и прилагането на иновации в предприятията.

За да се подпомогне достъпът на фирмите до важни пазари, авторите предлагат да се разработи **специална програма за насърчаване участието в панаири**, която ще позволи на български производители на облекло да участват при изгодни условия в по-важните чуждестранни изложения. И по отношение на вътрешния пазар са необходими активни действия, които да залегнат в стратегията. Твърде малки предприятия излизат със собствени колекции, системите за пласмент не са добре развити и липсват класически професионални изложения от типа производител - производител (B2B, или бизнес към бизнес).

Работата по стратегията започна през февруари 2004 г. и беше извършена от работна група, в която участват представители на Министерството на икономиката, на водещи предприятия от сектора и на браншовите съюзи, организации и асоциации. През този период бяха проведени 6 заседания на сформирания за целта координационна група, която беше подкрепяна от екип български и германски експерти. Германското дружество за техническо сътрудничество подпомага работата в рамките на програмата за Германско-българско техническо сътрудничество.

В момента започва обсъждането и съгласуването на стратегията "Премияна България". По време на специализираното изложение "BGate", ще се състои и първият открит форум, на който ще се дискутира документът. До края на ноември трябва да бъде готов окончателният вариант, а реализацията на стратегията ще стартира от 2005 г.

Същевременно започна разработването на специална стратегия за текстилния сектор.

В рамките на програмата активно се подпомага достъпът на наши фирми до европейските пазари. **За 2004 г. се финансират следните мероприятия:**

- Участие на 6 български фирми на най-големия панаир за дамска мода CPD в Дюселдорф - пролет/лято и есен/зима.
- Провеждане на семинари на тема "Нови модни тенденции пролет/лято и есен/зима" с водещ председателят на Съюза на немските дизайнери.
- Повишаване на производителността в 3 избрани предприятия. Целта е да се повиши конкурентоспособността в международен план на предприятия чрез субстанциално повишаване на тяхната производителност. В този аспект предприятията ще трябва да бъдат подпомогнати при примерно преустройство на производствените линии за преминаване към модерни форми на организация на труда и производството. За това начинание са подбрани предприятия с около 200 работници. Резултатите от работата ни през миналата година са повече от оптимистични - до 30 % пови-

шение на производителността, спестяване на електроенергия и т.н.

- Провеждане на РЕФА семинари.
- Две информационни пътувания на български производители до Германия с предвидени посещения на панаира CPD Dusseldorf и Herrenmodewoche Koln, посещение при производители на машини като Durkopp, Pfaff, Indupress, Kannegiesser, Veit, посещения при фирми, които проявяват интерес от предоставянето на поръчки в България като Jobis, Verse Blusen, Basler, Frankenwalder, Mustang.
- Организиране на информационно пътуване на немски предприятия, заинтересовани от възлагане на поръчки, в България. Фирми, възползвали се от тази възможност с възложени пробни поръчки, са: Gin Tonic, Allsport, Bogner, Doll Gottmann, Strenesse, Blanche.

За да се повиши ефективността на проектите, GTZ все повече залага на кооперирането с партньори от бизнеса. Такъв е и нашият общ проект с фирма Ролман. Чрез него се надяваме да дадем на малките и средните предприятия от региона същите шансове за развитие и просперитет, каквито имат и големите в бранша, да допринесем за икономически растеж, а заедно с това и за създаване на работни места, повишаване на доходите и социална сигурност. GTZ активно подпомага и организирането на второто текстилно специализирано изложение BGate.

Представените положителни резултати нямаше да бъдат възможни без ангажимента и подкрепата на нашите партньори - на първо място, фирмите от бранша, с които работим, както и на Асоциацията на износителите на текстил и облекло.

Материалът е предоставен от
Германското дружество за техническо сътрудничество (GTZ)

За повече информация:
тел.: 02/965 1015, факс: 02/963 0842
Петя Милушева, petja.miluscheva@gtz-bg.com

В рубриката "Бизнес 2007. Изисквания и стандарти" Министерството на икономиката предоставя информация на бизнеса за поетите задължения в процеса на присъединяване на България към ЕС по преговорните глави "Свободно движение на стоки", "Индустриална политика", "Малки и средни предприятия", "Защита на потребителите и тяхното здраве" и "Външни отношения". Издадена е брошура от поредицата "По-конкурентна икономика, по-достъпна информация за нея" за сектор "Текстилни продукти".

В брошурата са разтълкувани хармонизираните нормативни документи за наименованията и етикетиранията, предварително опакованите текстилни продукти и забранените за употреба опасни вещества. Обръща се внимание на количествените ограничения в търговията и екомаркировката. Посочени са органът за акредитация, както и акредитираните лаборатории за изпитване в областта на текстилните продукти.

Брошурата може да бъде изтеглена от адреса на Министерството на икономиката:
http://www.mi.government.bg/doc_pub/tekstil

Можем да потърсим за Вашата фирма партньори в Гърция!

Европейският иновационен център - България, предлага на български фирми от различни сектори новата си услуга за подпомагане на кооперирането и изграждането на съвместни предприятия в България с партньори от Гърция.

Фирмите, които желаят да се възползват от новата услуга, могат да заявят своя интерес и да предоставят профил на дейността си, както и кратък бизнес план на английски до края на месец ноември 2004 г. На три от тях ще бъде осигурена възможност да започнат преговори с гръцки партньори.

За повече информация:
тел.: 02/986 7557, факс: 02/980 1833
Димитър Ганев, dimitar.ganev@online.bg

Международни дни за технологичен трансфер и бизнес партньорство в областта на машиностроенето

28-29 септември 2004 г., Международен технически панаир - Пловдив

Европейският иновационен център - България (ЕИЦ - България), съвместно с Германско-българското дружество Саксония-Анхалт и партньори от мрежата на 71 иновационни центъра в Европа организираха за шести път Международни дни за трансфер на технологии и бизнес партньорство в областта на машиностроенето. Те се проведеха на 28-29 септември 2004 г. в рамките на Международния технически панаир в Пловдив (www4.fair-plovdiv.com). Такива дни за трансфер на технологии се организират за различни отрасли от мрежата в цяла Европа по време на по-значимите международни изложения (Hannovermesse, CeBIT - Германия; Materials Engineering Fair - Бенелюкс; Science for the Economy - Полша; Eurofinish Fair - Белгия; European Nutrition Conference on Health and Quality of Life in Europe - Италия, и мн. др.).

По време на международните дни бяха проведени предварително планирани двустранни срещи между европейски организации (представители на фирми, университети, научноизследователски организации и експерти), които се включиха в електронен каталог с технологичните си профили. Двудневното събитие предложи на българските организации уникалната възможност да установят контакти с избрани от тях европейски партньори, работещи в областта на машиностроенето. Основната цел бе по този начин да се насърчат международният трансфер на технологии и създаването на нови фирми с международно участие, както и да се постави началото на съвместни научноизследователски проекти. Това от своя страна даде възможност на избрета-

телите да изследват потенциала за внедряване на своите технологии още в процеса на разработването им.

Темите на дните за технологичен трансфер и бизнес партньорство бяха:

- машиностроене;
- механика, хидравлика и пневматика;
- инструменти и оборудване;
- тежко машиностроене;
- леене и формуване;
- екологични аспекти на машиностроенето.

Съорганизатори:

- IRC Lower Saxony/Saxony-Anhalt, Germany
- IRC Help-Forward in Greece
- IRC Romania
- IRC-EGE, Turkey

В проявата взеха участие 48 компании, като от тях 15 са български, 19 - немски, 4 - гръцки, 9 - турски, и една от Румъния. Бе публикуван каталог с 54 технологични профила - 18 български, 21 немски, 5 гръцки, 5 турски и 5 румънски. Българските организации, участвали в събитието, изразиха своята удовлетвореност от ценните контакти, установени по време на проявата, които според тях могат да доведат до полезно бъдещо сътрудничество.

За повече информация:
 Димитър Ганев, dimitar.ganev@online.bg
 Европейски иновационен център - България
 София 1000, ул. Гурко 6
 тел.: 02/986 7557, 986 7887, факс: 02/980 1833
 Интернет адрес: www.irc.bg

Предстоящи прояви, организирани от иновационните центрове в Европа

<http://irc.cordis.lu/calendar/>

Проява Партньорство в областта на медицинските технологии "MEDICA 2004"
Дата и място 25 - 26 ноември 2004 г., Дюселдорф, Германия
Организатор Тематична група в областта на медицинските технологии на Мрежата от иновационни центрове

Проява Международни дни за двустранни бизнес срещи в областта на биотехнологиите в рамките на Международния панаир на биотехнологии "BIOSPAIN 2004"
Дата и място 29 ноември 2004 г., Барселона, Испания
Организатор Иновационен център - Каталуня и Иновационен център - Мадрид

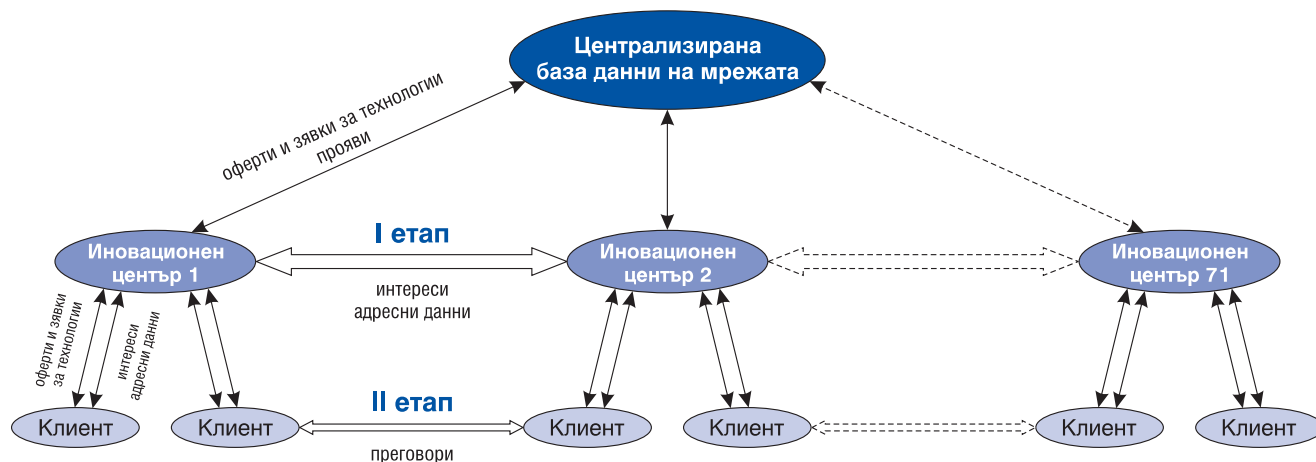
Проява Международни дни за двустранни бизнес срещи в областта на слънчевата енергия в градски условия
Дата и място 03 декември 2004 г., Рим, Италия
Организатор Иновационен център - Италия

Проява Международни дни за двустранни бизнес срещи в областта на медицината и биотехнологиите в рамките на "MEDTEC 2005"
Дата и място 15 - 17 февруари 2005 г., Щутгарт, Германия
Организатор Иновационен център - Щутгарт-Ерфурт-Цюрих

Европейски иновационен център - България

Европейският иновационен център (ЕИЦ) е част от европейската мрежа IRC Network (www.cordis.lu/irc). В мрежата са свързани 71 иновационни центъра, разположени в 33 страни - 25 страни - членки на Европейския съюз, и в България, Румъния, Исландия, Израел, Норвегия, Швейцария, Турция и Чили. Иновационните центрове в мрежата обхващат 250 организации с над 1000 сътрудници и имат над 65 000 клиенти. До момента са осъществени 800 реални трансфера на технологии, а за около 5000 се водят преговори.

Целта на мрежата е да подпомага малките и средните предприятия да определят иновационните си потребности, да получат достъп до информация за необходимите им технологии, да предлагат свои добри технологични решения и да подобрят сътрудничеството си с европейски партньори.

ЕИЦ предоставя на българските производствени предприятия набор от информационни и консултантски услуги, които подпомагат трансфера на нови технологии:

- **Технологичен одит:**
  - Идентифициране на потребностите на фирмата от нови технологии.
  - Определяне на необходимостта от усъвършенстване на прилаганите във фирмата технологии.
  - Уточняване на възможностите и желанието на фирмата за технологично коопериране с фирми и научноизследователски организации от европейските страни.
  - Разработване на конкретни заявки за търсене на нови технологии и/или технологично оборудване, които ЕИЦ разпространява в мрежата от иновационни центрове в Европа.

- Определяне на иновативни технологии, собственост на фирмата, които се предлагат на европейски партньори.
- **Абонаментното електронно информационно обслужване (Automatic Matching Tool - AMT)** - на посочения от абоната електронен адрес се получават съобщения от централизираната база данни на мрежата с наименование на технологиите, кратко описание и референтен номер в заявените от абоната области.
- **Международни дни за двустранни бизнес срещи.**
- **Секторни срещи.**

Подробна информация можете да намерите на www.irc.bg

В приложения талон можете да направите заявка за технологичен одит и абонамент за AMT

Издава:

**Европейски
иновационен
център**

Редакционна колегия:

Ангел Милев, angel.milev@online.bg
 Стела Димитрова, stella.dimitrova@online.bg
 Кристина Недева, christina.nedeva@online.bg
 Владислав Живков, vladislav.jivkov@online.bg
 Димитър Ганев, dimitar.ganev@online.bg

Адрес:

София 1000
 ул. „Гурко“ № 6
 тел: 02/986 7557
 тел: 02/986 7887
 факс: 02/980 1833
www.irc.bg

Талон за заявка и абонамент

1. Проявен интерес към предлагани и търсени технологии

Моля маркирайте с "X" избраните от вас референтни номера на оферти и заявки за технологии, публикувани в бр. 3/2004, към които проявявате интерес, за да получите по-подробното им описание на вашия адрес.

Предлагани технологии (Technology Offers)

☐ IFBUCH	☐ CLF 014	☐ TO-ST-019
☐ ANVAR-PL/MECA-044	☐ LUX-TO-0210-01	☐ INFO_TAGS
☐ cpr/yarn	☐ TO-ZA-03	☐ APS-NET
☐ IRENE/ENEA/TO10	☐ IFITA	☐ 04 IL ILMI 0ATW
☐ CLF 013	☐ TO UKIRC SWRD 04 010	☐ 04 IT PR 0AEE

Търсени технологии (Technology Requests)

☐ TR/B/14/45	☐ TR/B/14/49	☐ CLF 016
☐ cpr/fashion	☐ LIC-techtex	☐ 04 IS WSTI 0AQ9
☐ TR/B/14/47	☐ TR/B/14/50	☐ 04 PL SPCU 0ASL
☐ TR/B/14/48	☐ 2004-0001	

2. Технологичен одит

- Желая в нашата организация да бъде проведен технологичен одит.

3. Абонаментно електронно информационно обслужване (АМТ)

- Желая да стана абонат на системата (АМТ) за електронно разпространение на технологични оферти и заявки от мрежата от иновационни центрове по заявените от мен области.
Моля да получа електронен формуляр за абонамент на e-mail:

4. Абонамент за бюлетин "ВЕСТИ"

- Желая да стана абонат на безплатния бюлетин "ВЕСТИ".

5. Реклама в бюлетин "ВЕСТИ"

- Желая нашата организация да публикува реклама в бюлетин "ВЕСТИ".

6. Данни на заявителя/абоната

Име и фамилия:

Длъжност:

Организация:

Пощенски адрес (код, град, улица, номер):

Телефон: Факс:

E-mail: Интернет страница:

Основен предмет на дейност:

Дата: Подпис:

Заявка и абонамент можете да направите като изпратите талона по пощата на адрес:
Европейски иновационен център - България, София 1000, ул. Гурко 6, по факс: **02/980 1833**
или да изискате електронния му вариант на e-mail: **stella.dimitrova@online.bg**

Очаквайте следващия брой на бюлетина "ВЕСТИ" с акцент "Иновациите в България"

Най-интересното от **Националния иновационен форум** (иновации, предприемачество, наука - ключ за конкурентоспособност и икономически растеж), състоял се на 22 октомври 2004 г. в София.

Ще бъдат поместени интересни материали по темите, дискутирани на форума:

- Нови тенденции в иновационната политика в Европейския съюз
- Държавна политика и иновации - създаване на иновационна среда в България
- Форсайт - прогнозиране на технологичното развитие
- Иновации.бг - ежегоден индекс на иновационния потенциал на България
- Мрежа за трансфер на технологии в България - виртуален технологичен пазар

Национален конкурс за иновативно предприятие на годината

Ще бъде предоставена информация за критериите за оценка на участващите в конкурса предприятия и профилите на дейността на наградените.

Ще бъде публикувана информация за книгата **"Иновациите - политика и практика"**, издание на фондация "Приложни изследвания и комуникации", подготвено от авторски колектив от изтъкнати специалисти в областта на иновациите, от членове на Експертния съвет по иновации към фондацията, от специалисти от БАН, университетите и високотехнологични фирми и центрове.

Отразете в приложения талон своето желание за абонамент или за публикуване на реклама